

EUROPEAN
Higher Education Area

Studiuj po europejsku

Poradnik dla kandydatów na studia i studentów

DG Edukacja i Kultura
Program „Uczenie się przez całe życie”

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Warszawa 2011

Studiuj po europejsku
*Poradnik dla kandydatów
na studia i studentów*

Autorzy: Ewa Kraskowska, Przemysław Rzodkiewicz
Współpraca: Ryszard Rasiński, Jolanta Urbanik
Konsultacja merytoryczna: Zespół Ekspertów Bolońskich
Redakcja: Katarzyna Lasota
Korekta: Weronika Walasek
Opracowanie graficzne i skład: Justyna Marciniak

Druk: Drukarnia TOP-DRUK
Nakład: 1500 egz.

Wydawca

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Narodowa Agencja Programu
„Uczenie się przez całe życie”
ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa
tel. 22 46 31 321, faks 22 46 31 021

www.frse.org.pl
www.erasmus.org.pl
www.ekspercibolonscy.org.pl

ISBN: 978-83-62634-33-0

Publikacja sfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autorów. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną oraz za sposób wykorzystania zawartych informacji.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA
Warszawa 2011

Drogi Czytelniku,

ten poradnik napisaliśmy dla osób, które o swojej edukacji myślą nie jako o krótkotrwałym etapie studiów prowadzącym do zdobycia takiego czy innego dyplomu, ale jako o ambitnym projekcie życiowym wymagającym tego, by się do niego dobrze przygotować i sensownie go zaplanować.

Dzisiejszy styl studiowania różni się od tego, który dominował kilka czy kilkanaście lat temu. Ma to zarówno związek z przemianami, które dokonują się w Polsce, jak i jest efektem ogólnoeuropejskiego procesu reformowania szkolnictwa wyższego zwanego Procesem Bolońskim. Ma on prowadzić po pierwsze do tego, by udział w kształceniu na poziomie wyższym wspomagał rozwój obywateli Europy zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym, a po drugie – by europejskie szkolnictwo wyższe było bardziej konkurencyjne wobec systemów edukacji wyższej w innych częściach świata.

U podstaw tego Procesu leży idea uczenia się przez całe życie (ang. *lifelong learning*, w skrócie *LLL*). Zgodnie z nią studia są zaledwie jednym z etapów naszej niekończącej się edukacyjnej przygody, która daje nam nie tylko konkretne korzyści w postaci lepszej i ciekawszej pracy, wyższych zarobków czy dostatniej egzystencji. Studia to również możliwość doskonalenia naszych umiejętności rozumienia współczesnego świata, siebie samych i innych ludzi; twórczego uczestnictwa w procesie kulturalnego i cywilizacyjnego rozwoju świata.

Ta publikacja ma przekonać Was do idei uczenia się przez całe życie, przybliżyć jej założenia i pokazać, w jaki sposób ta idea jest realizowana w Europie. Znajdziecie w niej pakiet informacji i wskazówek na temat tego, jak się poruszać w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego¹ (ang. *European Higher Education Area*, w skrócie *EHEA*) oraz jak najskuteczniej wykorzystać możliwości, które stwarza on osobom studiującym. A są to możliwości naprawdę duże. Nowoczesny model edukacji, którego beneficjentami możecie się stać, jest zdefiniowany poprzez pojęcia takie jak:

- » kształcenie zorientowane na studenta,
- » mobilność,
- » elastyczne i zindywidualizowane ścieżki studiów,
- » porównywalność i uznawalność wykształcenia zdobytego w różnych formach, na różnych etapach kształcenia, w różnych krajach.

1 Oficjalna strona internetowa Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego: www.ehea.info

Aby zapoznać Was z tym nowoczesnym modelem kształcenia, wybraliśmy formułę poradnika i przewodnika zarazem. W kilku krótkich rozdziałach staramy się przekazać Wam wiedzę o podstawowych terminach i narzędziach Procesu Bolońskiego, bez znajomości których trudno dziś swobodnie funkcjonować na polskich i zagranicznych uczelniach.

Dowiecie się, czego możecie oczekiwać, przemieszczając się po Europie, czyli jakie są Wasze prawa i obowiązki jako studentów. Poza tym przedstawimy najważniejsze zalecenia, którymi powinniście się kierować, planując swoje studia. Mamy nadzieję, że te informacje pomogą Wam bardziej świadomie i efektywnie korzystać z tego, co dzisiejsze europejskie szkolnictwo wyższe może Wam zaoferować.

Życzymy Wam dużo satysfakcji i pożytku z lektury.

Autorzy

O AUTORACH:

Poradnik powstał w ramach działalności Zespołu Ekspertów Bolońskich i jest efektem prowadzonych w tym gronie dyskusji na temat kształcenia zorientowanego na studenta. Głównymi autorami poradnika są eksperci: **Ewa Kraskowska**, profesor literaturoznawstwa z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz **Przemysław Rzodkiewicz**, do niedawna student, a obecnie magister farmacji i doktorant na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Taki dobór autorów pozwolił na połączenie perspektywy profesorskiej ze studencką, a także sposobu myślenia (i pisania) humanisty i przyrodnika. Mamy nadzieję, że dzięki temu treść poradnika będzie przystępna i ciekawa dla odbiorców o różnych zainteresowaniach i planach życiowych.

Ponadto przy powstaniu publikacji współpracowali eksperci: **Jolanta Urbanik** – pełnomocnik Rektora ds. Realizacji Procesu Bolońskiego i Organizacji Nauczania Języków Obcych Uniwersytetu Warszawskiego, **Ryszard Rasiński** – wykładowca na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego, a także inni członkowie Zespołu.

Spis treści

Słowo wstępne.....	3
I. Kształcenie zindywidualizowane, czyli studiuj według własnej recepty	7
Trójstopniowy model studiów	8
Mobilność pionowa	9
Efekty kształcenia	11
System ECTS.....	12
II. Jakość kształcenia to podstawa	17
Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia.....	19
Budowa i monitorowanie programów studiów	20
Rzetelne, aktualne i łatwo dostępne informacje o studiach.....	22
Dobrze zorganizowany system mobilności studentów i kadry akademickiej	23
Wysoki poziom internacjonalizacji studiów i badań naukowych.....	24
Wspomaganie absolwentów w poszukiwaniu pracy	25
III. Mobilność	27
Akademicka wymiana międzynarodowa	28
Języki obce	34
Suplement do dyplomu	38
IV. Uczenie się przez całe życie	41
Post scriptum	45
Przydatne adresy internetowe	47

*Jednym z podstawowych
założeń studiowania
w EOSW jest możliwość
indywidualizacji
kształcenia.*

I. Kształcenie zindywidualizowane, czyli studium według własnej recepty

W tym rozdziale przedstawimy kilka narzędzi Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW), które pomogą Wam znaleźć własną receptę na studia. Zanim przejdziemy do ich omówienia zastanówcie się przez chwilę, jakie cele chcecie osiągnąć dzięki studiom. Zdobycie dobrze płatną pracę? Przyczynić się do rozwoju nauki, kultury i społeczeństwa obywatelskiego? Czy może rozwijać swoje zainteresowania? Czy chcecie być specjalistami w swojej dziedzinie, czy mieć szeroką, ale ogólną wiedzę? A może studia mają być także sposobem na zdobycie nowych przyjaciół, nawiązanie ciekawych kontaktów?

Trójstopniowy model studiów

Świadomość celów, dla których zaczynacie studia, pomoże Wam skutecznie wpłynąć na ich przebieg. Jednym z podstawowych założeń studiowania w EOSW jest możliwość indywidualizacji kształcenia, która jest zagwarantowana m. in. poprzez trójstopniową strukturę studiów. W Polsce studia pierwszego stopnia to studia licencjackie lub inżynierskie, studia drugiego stopnia to studia magisterskie, a studia trzeciego stopnia – studia doktoranckie.

Za wprowadzeniem studiów trójstopniowych przemawiało kilka przesłanek. Po pierwsze, skrócenie obowiązkowego okresu studiów z pięciu do trzech lat miało zagwarantować dostęp do edukacji na poziomie wyższym jak najszerszej grupie chętnych. Nie każdy może sobie pozwolić na kontynuowanie studiów przez kolejnych pięć lat, a w przypadku jednolitych studiów magisterskich, które stanowiły obowiązujący do niedawna model w polskich szkołach wyższych, dyplom poświadczający uzyskanie wyższego wykształcenia otrzymywało się dopiero po pięciu latach nauki i zdaniu egzaminu dyplomowego. Dla wielu osób stanowiło to barierę uniemożliwiającą zdobycie kwalifikacji niezbędnych do uprawiania upragnionego zawodu lub znalezienia zatrudnienia w ogóle.

Zarówno Europa, jak i Polska zmirzają do wykształcenia społeczeństwa wiedzy, a takie społeczeństwo potrzebuje wysoko wykwalifikowanych pracowników. Przejście na trójstopniowy model studiów daje szansę zdobycia wyższego wykształcenia większej części społeczeństwa, gdyż do ukończenia programu studiów pierwszego stopnia wystarczy trzy lata. Co więcej, program takich trzyletnich studiów – w przeciwieństwie do programu jednolitych studiów pięcioletnich – może być łatwiej i szybciej modyfikowany, aktualizowany i dostosowywany do wyzwań zmieniającego się rynku pracy.

Posiadacz dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia ma wystarczające kwalifikacje, by ubiegać się o stanowiska, dla których wymagane jest wyższe wykształcenie. Znaczna część absolwentów na tym etapie decyduje się na przerwanie edukacji i podjęcie pracy. Wielu robi to dlatego, że musi lub chce samodzielnie zarobić na swoje utrzymanie i chesne. Studia trójstopniowe umożliwiają im szybsze niezależnienie się i finansowe odciążenie domu rodzinnego. Nie oznacza to jednak, że drzwi do dalszej edu-

kacji na poziomie wyższym są dla takich osób zamknięte. Trójstopniowość umożliwia wejście na rynek pracy z dyplomem ukończenia studiów wyższych, pozwalając jednocześnie na kontynuację kształcenia równoległe z pracą zawodową lub podjęcie dalszych studiów w późniejszym okresie. Odłożenie dalszej nauki na później i skoncentrowanie się przez jakiś czas na pracy zawodowej pozwala zdobyć doświadczenie, które pomoże Wam ocenić, jakie dodatkowe kwalifikacje będą potrzebne do realizacji Waszych celów zawodowych i życiowych. W wielu krajach taki właśnie model rozwoju osobowego jest niezwykle ceniony, a nawet pożądany przez pracodawców.

Mobilność pionowa

Poza zwiększeniem dostępu do szkolnictwa wyższego celem wprowadzenia podziału na studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia było zapewnienie większej liczbie osób uczących się możliwości zdobycia wykształcenia interdyscyplinarnego, wykraczającego poza ramy jednego kierunku studiów. Obecnie absolwent studiów pierwszego stopnia ma do wyboru:

- » kontynuację kształcenia na tym samym kierunku, co oznacza pogłębienie wiedzy i umiejętności w obrębie studiowanej dyscypliny oraz możliwość wyspecjalizowania się w niej,
- » kontynuację studiów na poziomie magisterskim, ale na innym kierunku,
- » zakończenie kształcenia na tym etapie i doskonale swoich kompetencji na rynku pracy z możliwością podjęcia dalszej nauki w przyszłości.

Posiadacz dyplomu licencjata lub inżyniera nie musi kontynuować kształcenia na uczelni, na której uzyskał pierwszy dyplom. Może przenieść się na kolejny etap kształcenia do innej szkoły wyższej w kraju lub za granicą. Takie działanie zwane **mobilnością pionową** (ang. *degree mobility*) czasem wiąże się również ze zmianą studiowanego kierunku. Zgodnie bowiem z trójstopniowym modelem studiów nie musicie po ukończeniu studiów pierwszego stopnia kontynuować edukacji w dokładnie tej samej dyscyplinie. Jeśli Wasze doświadczenia zawodowe lub zainteresowania spowodują, że będziecie chcieli uzyskać dyplom magisterski na innym

kierunku niż dyplom studiów pierwszego stopnia, możecie to uczynić! Studia trójstopniowe umożliwiają większą dowolność przy wyborze drugiego kierunku – powinniście jednak kierować się zdrowym rozsądkiem. Musicie ocenić, czy Wasza wiedza pozwala na kontynuację kształcenia w danym obszarze. Duża odpowiedzialność spoczywa też na uczelniach planujących rekrutację na studia drugiego stopnia. Ich zadaniem jest takie opracowanie zasad naboru, by zaakceptowani kandydaci mogli ukończyć je z sukcesem i pożytkiem.

Jeśli macie szerokie zainteresowania i różne talenty, możecie wiele zyskać, różnicując swój proces kształcenia. Sprzyja to zdobywaniu nowych kompetencji i pozwala na lepsze dostosowanie swoich kwalifikacji do potrzeb dynamicznego rynku pracy. Natomiast jeśli jesteście zadowoleni z wybranego kierunku studiów i chcielibyście się specjalizować właśnie w tej dziedzinie, powinniście kontynuować studia na pierwszym wybranym kierunku.

Przykład 1. pokazuje, jak można wykorzystać możliwości, które stwarza trójstopniowy model studiów.

PRZYKŁAD 1. – wykształcenie interdyscyplinarne

Weronika właśnie skończyła informatykę. Zastanawia się, jaki kierunek wybrać na studia drugiego stopnia. Nie widzi siebie ani w roli programisty, ani webmastera, nie interesują jej też specjalnie aspekty techniczne sprzętu. Na studiach pierwszego stopnia Weronika chodziła jako wolny słuchacz na wykłady z kolegą, który studiował zarządzanie. Tym, co Weronika chciałaby robić w życiu, jest projektowanie systemów informatycznych wspomagających zarządzanie. Aby zrealizować swój cel, Weronika będzie ubiegać się o miejsce na studiach magisterskich z zarządzania.

Zmiana kierunku studiów po uzyskaniu dyplomu pierwszego stopnia to tylko jeden ze sposobów kształtowania własnej drogi edukacyjnej. Innym jest indywidualizacja ścieżki studiów w obrębie jednego kierunku – dostosowanie jej do własnych potrzeb i zainteresowań. Im bardziej elastyczny model studiów przyjmuje uczelnia, tym większa jest Wasza swoboda w wyborze zajęć fakultatywnych, w możliwości realizacji części programu studiów na innym wydziale lub innej uczelni polskiej czy zagranicznej. Umożliwia to samodzielnym studentom zdobycie oryginalnego zestawu kompetencji, które pozwolą im odróżnić się od innych absolwentów tego samego kierunku. Pamiętajcie,

że to, jakie będziecie posiadać kwalifikacje zależy także od Waszej aktywności w czasie studiów oraz umiejętności skorzystania z dodatkowych szans oferowanych przez szkolnictwo wyższe w Europie. To od Was przede wszystkim zależy, czy studia pomogą Wam zrealizować marzenia, z jakimi je rozpoczynacie.

Aby dać osobom uczącym się szansę pełnego wykorzystania możliwości, jakie stwarzają studia, uczelnia winna spełnić kilka warunków. Pierwszym z nich jest zapewnienie studentom dostępu do wszechstronnych informacji na temat oferowanych programów studiów i związanych z nimi efektów kształcenia. Kolejnym jest akceptacja przez władze i pracowników szkoły wyższej faktu, że studenci mogą współdecydować o różnych aspektach procesu dydaktycznego, m.in. o treściach, metodach i formach kształcenia. Nad prawidłowością funkcjonowania elastycznego systemu uczenia się powinien czuwać na danej uczelni wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, o którym więcej powiemy w kolejnym rozdziale. Te elementy stanowią oś kształcenia zorientowanego na studenta.

Pamiętajcie przy tym, że zasadniczą cechą kształcenia zindywidualizowanego i nakierowanego na potrzeby studenta jest współodpowiedzialność każdego studiującego za przebieg jego nauki.

Efekty kształcenia

Podstawowym budulcem aktualnie tworzonych programów studiów są **efekty kształcenia** (ang. *learning outcomes*, w skrócie *LO*). Planowanie struktury każdego programu studiów, każdej specjalności, modułu (bloku przedmiotów), pojedynczego przedmiotu, a nawet pojedynczych zajęć² należy rozpocząć od zdefiniowania ich efektów kształcenia. Efekty kształcenia to opisany zrozumiałym językiem zakres tego, co osoba, która zaliczyła dane zajęcia, przedmiot, program itp., wie, rozumie oraz potrafi zrobić. Efekty kształcenia powinny być sprawdzalne, tzn. sformułowane w taki sposób, by można było ocenić, czy zostały osiągnięte.

Zapoznanie się z efektami kształcenia przed wyborem kierunku studiów albo nawet przed wyborem konkretnego przedmiotu pomoże Wam zrozumieć, jaką wiedzę, umiejętności oraz tzw. kompetencje personalne i społeczne zdobędziecie na danym kierunku lub w trakcie konkretnego kursu.

2 W tej publikacji używamy terminu „przedmiot” na określenie kursu realizowanego w uczelni, takiego jak np. podstawy zarządzania. Dla odróżnienia terminem „zajęcia” postępujemy się, myśląc o pojedynczej jednostce dydaktycznej, czyli lekcji.

PAMIĘTAJCIE:

Aby studiować według własnej recepty, potrzebujecie informacji, które pozwolą Wam dokonać właściwych wyborów. Jeśli wiecie, czego oczekujecie od danych zajęć lub programu studiów, opisy efektów kształcenia pozwolą Wam ocenić, czy zaspokoicie te oczekiwania. Jednak to, czy zakładane w procesie dydaktycznym efekty kształcenia staną się Waszymi efektami uczenia się, zależy głównie od Was samych.

System ECTS

Kolejnych informacji pomocnych przy samodzielnym modelowaniu swojej ścieżki studiów dostarcza liczba punktów ECTS przypisana poszczególnym kursom/przedmiotom czy blokom przedmiotów (modułom). Skrót ECTS oznacza Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (ang. *European Credit Transfer and Accumulation System*). Jest to system gromadzenia i przenoszenia osiągnięć wyrażonych w punktach zaliczeniowych, który obowiązuje w większości krajów uczestniczących w Procesie Bolońskim³. Punkty ECTS określają, jaki nakład pracy ze strony przeciętnego studenta jest potrzebny, aby osiągnąć efekty uczenia się zakładane dla danego przedmiotu, modułu czy programu studiów.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta z dnia 3 października 2006 roku, aby uzyskać tytuł licencjata lub inżyniera, trzeba zdobyć 180-240 punktów ECTS. Uzyskanie tytułu magistra wymaga zgromadzenia kolejnych 90-120 punktów ECTS. W przypadku jednolitych studiów magisterskich konieczna do zdobycia liczba punktów ECTS to 300-360.

Analizując punktację ECTS dla poszczególnych przedmiotów i biorąc pod uwagę inne swoje zajęcia, możemy ocenić, czy jesteśmy w stanie zaliczyć dany kurs/przedmiot w określonym czasie. Jeden punkt ECTS odpowiada średnio 25-30 godzinom pracy studenta. Zatem jeśli wybierzemy przedmiot, któremu przypisano 10 punktów, to przewiduje się, że na uzyskanie zaliczenia będziemy musieli poświęcić w sumie ok. 250-300 godzin nauki. Czas ten uwzględni godziny spędzone na zajęciach w uczelni, ale też Waszą pracę własną – godziny poświęcone na naukę w domu czy w bibliotece. Liczy się tu bowiem całkowity nakład pracy studenta, a nie tylko tzw. godziny kontaktowe, czyli godziny przeznaczone na zajęcia z wykładowcą/nauczycielem.

3 Szczegółowe dane na temat wdrożenia systemu ECTS w poszczególnych krajach europejskich można znaleźć w publikacji wydanej przez sieć Eurydice pt. „Focus on Higher Education in Europe 2010. The impact of the Bologna Process”, Bruksela, 2010 r. W Polsce system ECTS obowiązuje na podstawie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta z dnia 3 października 2006 roku (Dz. U. z 2006 r. Nr 187, poz. 1385). Uczelnie wciąż pracują nad jego wdrażaniem, doskonaląc sposób przypisywania punktów poszczególnym przedmiotom.

Należy jednak pamiętać, że punkty ECTS określają nakład pracy przeciętnego studenta, zatem informują jedynie w przybliżeniu o wysiłku, którego będzie wymagało zaliczenie danego przedmiotu. Ostatecznie czas, jaki będzie musiał przeznaczyć na to każdy student, będzie zależał od jego indywidualnego tempa pracy.

Rola systemu ECTS nie ogranicza się do informowania. Jak sama nazwa wskazuje system umożliwia też akumulację osiągnięć studenta i przenoszenie ich między uczelniami lub programami studiów. Wiemy już, że uzyskanie przez studenta punktów ECTS za dany przedmiot oznacza osiągnięcie przez niego zakładanych efektów uczenia się – sprawdziła to i gwarantuje uczelnia prowadząca studia.

Możliwe jest też przypisanie punktów ECTS efektom kształcenia, które zostały osiągnięte w sposób nietradycyjny. Pokazuje to przykład 2.

PRZYKŁAD 2. – zwolnienie z zajęć na podstawie uznania osiągniętych efektów kształcenia

Andrzej studiuje chemię. Już na początku studiów zapisał się do koła naukowego, w którym zajmuje się syntezą nowych związków organicznych. Kilka razy w tygodniu po zajęciach idzie do laboratorium, aby kontynuować swoje badania. Właśnie rozpoczyna się kurs z chemii organicznej. Andrzej już dawno opanował cały materiał. Ponieważ osiągnął wszystkie zaplanowane dla tego przedmiotu efekty kształcenia, dziekan za zgodą profesora chemii organicznej dopuścił go z wyprzedzeniem do egzaminu. Andrzej potwierdził swoją wiedzę, został zwolniony z zajęć z chemii organicznej i może więcej czasu poświęcić na swoje badania w laboratorium.

Gromadząc punkty, gromadzimy osiągnięcia – potwierdzone efekty kształcenia. Wpis zaliczenia danego przedmiotu w indeksie lub dyplom ukończenia studiów stanowią dowód uzyskania efektów kształcenia zdefiniowanych dla danego przedmiotu czy programu studiów – dowód, który będzie można wykorzystać na późniejszym etapie kształcenia lub na rynku pracy.

Praktyczną zaletą systemu ECTS jest więc również to, że uzyskane na pewnym etapie nauki efekty uczenia się nie muszą być ponownie sprawdzane i potwierdzane. Oznacza to, że jeśli ktoś przerwał studia i po dwóch latach chce je wznowić, nie będzie konieczne musiał realizować wszystkich przedmiotów od początku. Dziekan może na podstawie analizy karty osiągnięć takiego studenta zde-

cydować, że niezbędne jest jedynie uzupełnienie różnic, które pojawiły się w wyniku aktualizacji programu studiów. Ponieważ ów student już raz osiągnął dane efekty uczenia się, nie ma potrzeby, by ponownie przechodził przez proces dydaktyczny prowadzący do ich zdobycia. Podobnie będzie w przypadku, jeśli zmienicie uczelnię albo formę studiów (np. ze stacjonarnych na niestacjonarne).

System ECTS może też pomóc w zdobyciu dwóch dyplomów ukończenia różnych programów studiów. Student, który dostał się na dwa kierunki, może się starać o uzyskanie dwóch dyplomów bez konieczności dwukrotnego realizowania tych części obu programów studiów, których efekty kształcenia pokrywają się. Pokazuje to przykład 3.

PRZYKŁAD 3. – studia kończące się uzyskaniem dwóch dyplomów

Tomek studiuje ekonomię, ale marzy mu się również dyplom z finansów i rachunkowości. Z powodzeniem dostaje się na ten kierunek na swojej uczelni i wówczas okazuje się, że wiele przedmiotów obowiązkowych, np.: ekonomia, mikroekonomia czy statystyka realizowanych jest w tym samym zakresie w ramach obu programów studiów. Tomek zalicza więc wszystkie obowiązkowe kursy dla kierunku ekonomia, a jako przedmioty fakultatywne wybiera te, które przewidziano jako obowiązkowe w programie finansów i rachunkowości. W ten sposób kumuluje efekty kształcenia potrzebne do ukończenia obydwu kierunków. Na trzecim roku Tomek napisze dwie prace licencjackie i będzie mógł otrzymać dwa dyplomy ukończenia studiów.

Należy jednak pamiętać, że zawsze to władze i pracownicy uczelni, do której zgłaszacie się z prośbą o uznanie Waszych wcześniejszych osiągnięć, rozstrzygają, czy uzyskane na poprzednim etapie nauki efekty uczenia się są równoważne z tymi, które przewiduje wybrany przez Was program studiów na danej uczelni.

Kolejnym sposobem indywidualizacji własnej ścieżki kształcenia przez studenta jest zaliczanie przedmiotów spoza obowiązkowego programu studiów lub gromadzenie innych osiągnięć prowadzących do uzyskania dodatkowej wiedzy, umiejętności i kompetencji. Pokazuje to przykład 4.

W wielu uczelniach najzdolniejsi studenci mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania. Idea takich studiów polega na tym, że studentowi daje się większe prawo samodzielnego wyboru przedmiotów. Taki student może na przykład zaliczać przedmio-

PRZYKŁAD 4. – dodatkowe kwalifikacje

Ania studiuje matematykę. W przyszłości chciałaby uczyć w szkole. Praca w zawodzie nauczyciela wymaga jednak odpowiedniego przygotowania merytorycznego oraz praktycznego. Władze uczelni, w której studiuje Ania, wiedzą, że wielu jej absolwentów chce w przyszłości uczyć, dlatego zorganizowały zajęcia fakultatywne z zakresu pedagogiki, psychologii i dydaktyki przedmiotowej. Jeśli Ania zaliczy w czasie studiów wszystkie przedmioty wymagane do uzyskania kwalifikacji nauczycielskiej, a także ukończy praktykę zawodową, zyska prawo do pracy w zawodzie nauczyciela.

ty „awansem”, to znaczy z wyższych lat kształcenia, albo wybierać dodatkowe kursy/przedmioty z innych wydziałów lub uczelni. Zasady studiów indywidualnych mogą być różne w różnych szkołach wyższych, dlatego w celu uzyskania szczegółowych informacji najlepiej zajrzeć do regulaminu studiów swojej szkoły wyższej albo spytać o nie w dziekanacie.

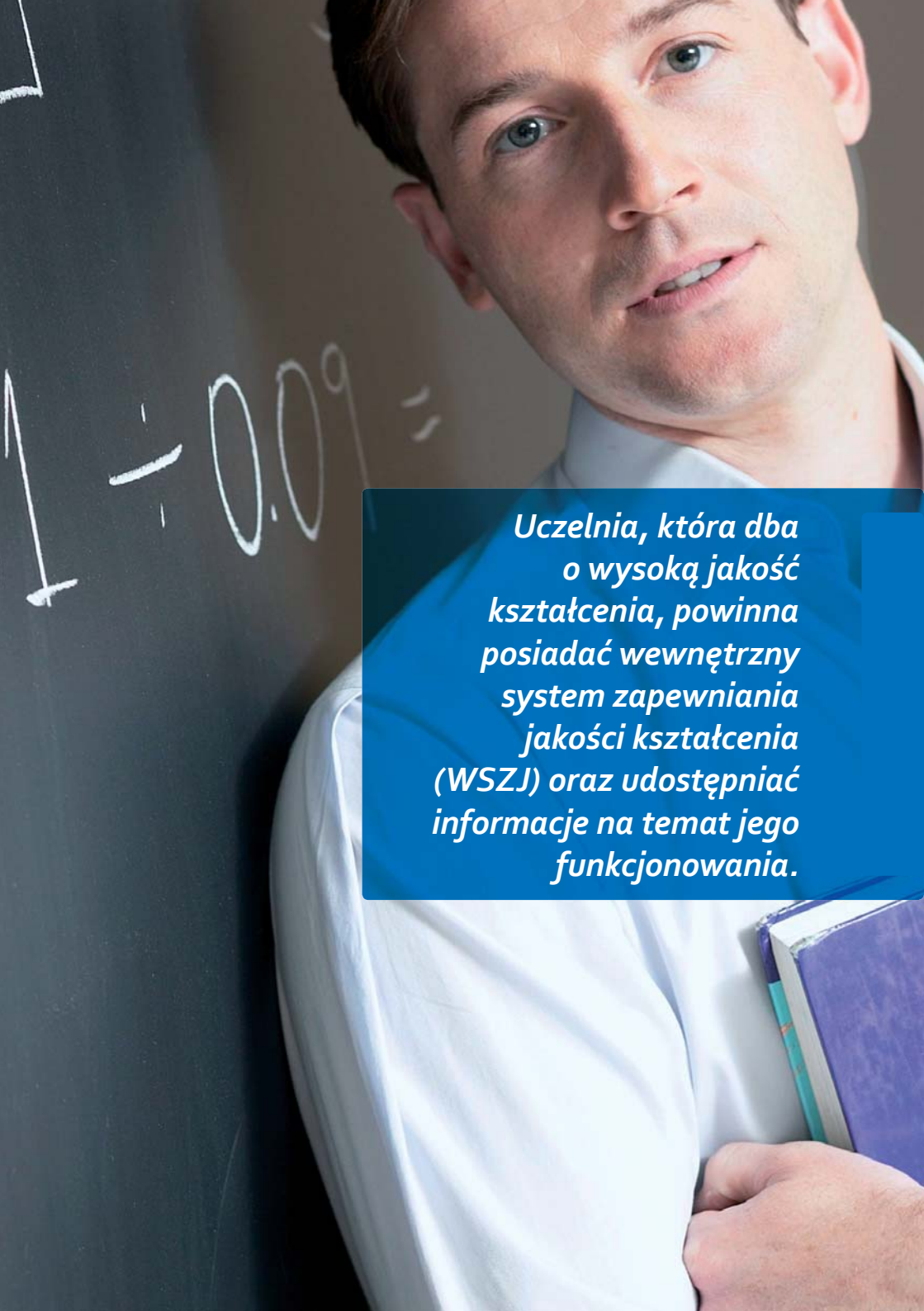
Studenci, którzy realizują indywidualny tok studiów lub osiągnęli już efekty uczenia się w inny sposób niż drogą kształcenia formalnego, mogą po spełnieniu warunków określonych w regulaminie studiów oraz zaliczeniu obowiązkowej części programu ukończyć studia w czasie krótszym niż przewidziany planem kształcenia na danym kierunku. Oto przykład:

PRZYKŁAD 5. – wcześniejsze ukończenie studiów

Marta studiuje psychologię według indywidualnego toku studiów. Od drugiego roku oprócz przedmiotów przewidzianych programem studiów realizowała dodatkowo za zgodą dziekana kursy z wyższych lat. Dobiaża koniec czwartego roku, a Marta zaliczyła wszystkie przewidziane programem studiów przedmioty, egzaminy oraz praktyki, kończy też swoją pracę magisterską. Może więc dostać dyplom psychologa po czterech latach studiów, czyli rok wcześniej niż przewiduje to harmonogram studiów.

System kształcenia zorientowany na studenta stwarza wiele możliwości osobom, które chcą się uczyć. Mamy nadzieję, że dzięki naszym wskazówkom uda się Wam czerpać ze wspianego czasu studiów nie tylko wiedzę i umiejętności, ale również inne korzyści, a także satysfakcję i radość. Gorąco do tego zachęcamy.

A man with short brown hair and blue eyes, wearing a white dress shirt, is looking slightly to the right of the camera. He is holding a purple book under his left arm. In the background, a dark chalkboard has white chalk markings, including a large '1' and the equation '1 - 0.09 ='.

*Uczelnia, która dba
o wysoką jakość
kształcenia, powinna
posiadać wewnętrzny
system zapewniania
jakości kształcenia
(WSZJ) oraz udostępniać
informacje na temat jego
funkcjonowania.*

II. Jakość kształcenia to podstawa

Wybór szkoły wyższej to sprawa wielkiej wagi, ponieważ z wybraną uczelnią zwiążecie się na kilka lat, w czasie których będziecie podejmować bardzo ważne decyzje dotyczące Waszej przyszłości. Co więcej, efekty uczenia się, jakie osiągniecie w trakcie studiów, stanowiąc będą Wasz wstępny kapitał zawodowy i kulturowy na resztę życia. Warto więc zadbać o to, by był on jak największy. Ale jak rozpoznać, czy uczelnia, w której zaczynacie bądź chcielibyście studiować, oferuje wysoką jakość kształcenia, jest w pełni wiarygodna i prowadzi działalność dydaktyczną zorientowaną na studenta? W tym rozdziale postaramy się na to pytanie odpowiedzieć.

”

„Jesteśmy społeczeństwem, które przeszło przez boom edukacyjny – to, przez co świat rozwinięty przechodził 30-40 lat temu. Od lat 90. większość Polaków traktuje edukację jak inwestycję – z przekonaniem, że im wyższy poziom wykształcenia, tym większe szanse na rynku pracy. [...] Ten boom mamy już za sobą. Teraz kluczowa jest jakość szkolnictwa. Dostępne, efektywne nauczanie, dobrze wydatkowany pieniądź, personalizacja nauczania – bo ludzie są różni...”.

Dr Michał Boni, polonista i kulturoznawca, minister w rządzie Donalda Tuska w wywiadzie dla Gazety Wyborczej: „Elitarne, i egalitarne. Studia wyższe. Pomysły rządu”, 10 marca 2010 r.

Uczelnia, która dba o wysoką jakość kształcenia, powinna posiadać **wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia** (WSZJ) oraz udostępniać informacje na temat jego funkcjonowania. Wyjaśnijmy zatem, na czym polega ów system i jakie ma znaczenie dla osób uczących się.

Zapewnianie jakości w szkolnictwie wyższym ma dwa wymiary: zewnętrzny i wewnętrzny. Podstawą funkcjonowania systemu zewnętrznego są instytucje zajmujące się oceną (licencjonowaniem i akredytacją) kierunków studiów, uczelni lub ich wydziałów. W Polsce działają dwa rodzaje tych instytucji: rządowa Państwowa Komisja Akredytacyjna (PKA) i dobrowolnie powołane przez uczelnie branżowe komisje środowiskowe, np. Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna (UKA). Warto zajrzeć na ich strony internetowe przed podjęciem ostatecznej decyzji o wyborze kierunku na konkretnej uczelni. Na podstawie negatywnej oceny PKA Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego może zawiesić lub nawet zamknąć kierunek studiów i takie przypadki się zdarzały.

Eksperci z komisji akredytacyjnych przeprowadzają wizytacje uczelni i oceniają zgodność prowadzonych tam studiów z określonymi standardami kształcenia. Sprawdzają też inne warunki wpływające na poziom dydaktyki, w szczególności zaś badają działanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia

WSZJ jest projektowany i wdrażany przez szkołę wyższą stosownie do jej misji, struktury organizacyjnej i potrzeb, a zatem każda uczelnia będzie miała inny system. Powinien on jednak być zgodny z zaleceniami sformułowanymi w „Standardach i wskazówkach dotyczących wewnętrznego zapewniania jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego” opracowanymi przez Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ang. *European Association for Quality Assurance in Higher Education*, w skrócie ENQA) i przyjętymi przez ministrów krajów uczestniczących w Procesie Bolońskim (w tym Polski) w 2005 roku⁴. Dokument ten jasno określa, jaka jest rola WSZJ i na czym ma polegać jego funkcjonowanie. Główna odpowiedzialność za jakość kształcenia spoczywa na instytucjach, które to kształcenie prowadzą. Wewnętrzne systemy zapewniania jakości powinny chronić interes studentów, pracodawców i społeczeństwa w szerszym znaczeniu. Uczelnie powinny prowadzić politykę pro-jakościową, co oznacza, że powinny wdrożyć następujące procedury zapewniania jakości:

- » system zatwierdzania, monitoringu oraz okresowych przeglądów programów studiów oraz ich efektów dydaktycznych (tu m.in. ankiety studenckie),
- » system oceniania studentów w postaci opublikowanych i konsekwentnie stosowanych kryteriów, przepisów i procedur oceny,
- » procedury zapewniania jakości kadry dydaktycznej gwarantujące, że kadra dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami i kompetencjami.

Ponadto uczelnie powinny:

- » dysponować zapleczem i pomocami dydaktycznymi dla studentów – odpowiednimi i wystarczającymi dla oferowanych programów,
- » mieć sprawne systemy informacyjne,
- » gromadzić, analizować i wykorzystywać informacje dotyczące zarządzania programami studiów i innymi działaniami edukacyjnymi,
- » systematycznie publikować aktualne, bezstronne i obiektywne informacje jakościowe i ilościowe na temat swej oferty edukacyjnej i jej realizacji.

4 Osoby zainteresowane lekturą zapraszamy na stronę internetową www.ekspercibolonscy.org.pl, skąd można ściągnąć wersję elektroniczną publikacji.

Wszystkie te procedury mają zmierzać w kierunku utworzenia w uczelniach **kultury jakości**, która doprowadzi do zbudowania wspólnoty akademickiej dobrowolnie realizującej ustanowione przez siebie procesy zabezpieczające jakość.

Jaki wkład w funkcjonowanie WSZJ mają studenci? W systemie studiowania zorientowanym na studenta zakłada się, że słuchacze będą aktywnie i w wielu rolach uczestniczyć w działaniu WSZJ. Po pierwsze, powinni uczestniczyć we wszystkich etapach jego opracowywania; po drugie – po wdrożeniu systemu powinni być aktywnymi uczestnikami monitorowania jakości kształcenia. Czynieć to mogą w rozmaitych formach, między innymi przez:

- » opiniowanie zestawów efektów kształcenia leżących u podstaw programu studiów i zajęć,
- » ocenianie, czy dobrze zostały im przypisane punkty ECTS (któż lepiej od Was oceni, jaki nakład pracy potrzebny jest, aby zaliczyć dany przedmiot?),
- » wskazywanie, czy założone efekty kształcenia są faktycznie przez nich osiąmane i czy mają wpływ na ich powodzenie na rynku pracy.

Budowa i monitorowanie programów studiów

5 Więcej informacji o zmianach, jakie niesie ze sobą wprowadzenie Krajowych Ram Kwalifikacji można znaleźć w publikacji MNiSW z 2010 r. pt. „Autonomia programowa uczelni. Krajowe Ramy Kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego”. Zobacz też: www.nauka.gov.pl/finansowanie/fundusze-europejskie/program-operacyjny-kapital-ludzki/krk.

Zgodnie z zasadami wprowadzanymi przez Krajowe Ramy Kwalifikacji⁵ dla szkolnictwa wyższego, planując program studiów, powinno się wychodzić od nakreślenia zestawu kompetencji (efektów kształcenia) osoby kończącej dany kierunek. Absolwent powinien posiadać taką wiedzę, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, by miał jak największe szanse znalezienia najlepszego i zgodnego z osobistymi predyspozycjami zatrudnienia oraz odpowiedzialnie i użytecznie uczestniczył w życiu społecznym. Oznacza to, że na początku definiuje się efekty kształcenia dla danego programu studiów. Następnie kierownicy programów studiów ustalają, przy pomocy jakich bloków tematycznych i przedmiotów/kursów prowadzonych jakimi metodami można wykształcić u studenta te zdefiniowane na początku cechy. Na tej podstawie określa się efekty kształcenia dla poszczególnych etapów studiów, a następnie dla poszczególnych przedmiotów, oraz metody sprawdzania, czy założone efekty są osiąmane. Jak widać

pojęcie efektów kształcenia odgrywa we współczesnych systemach edukacji najważniejszą rolę.

Projektując nowe programy studiów, należy uwzględnić aktualną sytuację na lokalnym, krajowym i europejskim rynku pracy. Zadaniem uczelni jest śledzić zmiany zachodzące na tych rynkach, podobnie jak inne procesy społeczne i dostosowywać do nich ofertę dydaktyczną oraz dobór kadry akademickiej. Tym zajmują się uczelniane biura karier. Temu służy również utrzymywanie przez uczelnie kontaktów z absolwentami, którzy powinni oceniać użyteczność uzyskanej edukacji z perspektywy swoich doświadczeń zawodowych i móc wyrażać opinie o oferowanych przez uczelnię programach studiów.

Programy studiów powinny być też tak skonstruowane i opracowane, by uzyskiwane przez studentów efekty uczenia się były porównywalne z efektami programów realizowanych na innych uczelniach (także zagranicznych). Opisany powyżej sposób tworzenia programów studiów służy bowiem również temu, by osiągnięcia danej osoby uczącej się mogły być uznane (bez dodatkowego ich sprawdzania i potwierdzania) przez inne instytucje edukacyjne, w których dany student będzie chciał kontynuować kształcenie, a także przez przyszłych pracodawców. Budowanie programów studiów w oparciu o takie reguły jest jednym z najistotniejszych elementów gwarantujących jakość kształcenia.

Jedną z metod sprawdzania, czy efekty kształcenia założone dla danego programu studiów są przez studentów osiągnięte, stanowią ankiety studenckie pozwalające wyrazić opinię o jakości zajęć. Jest to najbardziej rozpowszechnione narzędzie, które studenci otrzymują w ramach WSZJ. Mimo iż ankiety są nieobowiązkowe, rzetelne ich wypełnienie zdecydowanie leży w interesie społeczności studenckiej. Ankiety mogą mieć postać „papierową”, ale bywają także wypełniane on-line, a uzyskane za ich pomocą dane przetwarza się elektronicznie. Wyniki ankiet powinny być uwzględniane przy modernizowaniu programów studiów i infrastruktury dydaktycznej, dla usprawniania komunikacji między środowiskiem studenckim a kadrą i administracją akademicką, a nawet w prowadzonej przez władze uczelni polityce zatrudnienia. Takie podejście do autoewaluacji świadczy o dbałości uczelni o jakość kształcenia.

Rzetelne, aktualne i łatwo dostępne informacje o studiach

Obowiązkiem uczelni jest zapewnienie zarówno studiującym, jak i chętnym do podejmowania studiów, pełnej informacji o programach realizowanych na poszczególnych kierunkach i stopniach kształcenia, a także o warunkach, w jakich się ono odbywa. Do takich warunków zaliczają się: wyposażenie techniczne budynków i sal dydaktycznych, zasoby biblioteczne, standard domów akademickich, dostosowanie infrastruktury i metod kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych itp. Podstawowym i najważniejszym źródłem informacji o uczelni, niezwykle przydatnym dla studenta, jest **Katalog przedmiotów** opracowany z wykorzystaniem systemu ECTS⁶.

Katalog przedmiotów to dokument przygotowywany i stale aktualizowany przez uczelnię, który powinien zawierać:

- » informacje o uczelni takie jak wykaz prowadzonych programów studiów, ogólne zasady rekrutacji itp.,
- » informacje ogólne o poszczególnych programach studiów, czyli typ przyznawanej po ukończeniu danego kierunku kwalifikacji (tytułu i dyplomu), profil absolwenta, a także szczegółowy opis wszystkich przedmiotów wchodzących w skład danego programu studiów, z uwzględnieniem sposobu zaliczenia, liczby punktów ECTS itp.,
- » ogólne informacje dla studentów takie jak świadczona przez uczelnię pomoc materialna dla studentów, udział w programach międzynarodowych itp.

Katalogi przedmiotów oraz wszelkie tego typu informacje dostępne są przede wszystkim na portalach szkół wyższych, dlatego warto je stale eksplorować (może nawet dodać do ulubionych?). Poza tym uczelnie i wydziały organizują tzw. Drzwi Otwarte dla osób zainteresowanych podjęciem studiów na danym kierunku. Warto się na nie wybrać, gdyż można tam spotkać starszych o kilka lat kolegów, którzy najlepiej opowiedzą o atmosferze panującej na uczelni czy wydziale, o relacjach z kadrą, a także o możliwościach realizowania własnych pasji poznawczych i twórczych.

To, w jaki sposób zorganizowany jest przepływ informacji między pracownikami uczelni a studentami, stanowi wizytówkę danego wydziału, instytutu czy całej uczelni.

6 Zaprezentowane dalej informacje na temat Katalogu przedmiotów pochodzą z publikacji: „ECTS. Przewodnik dla użytkowników. Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów”, Warszawa, 2009 r. Wersja elektroniczna publikacji jest dostępna na stronie: www.ekspercibolonscy.org.pl.

Dobrze zorganizowany system mobilności studentów i kadry akademickiej

Mobilność akademicka to dzisiaj jeden z priorytetów we wszelkich strategiach rozwoju szkolnictwa wyższego – i tych długofalowych opracowywanych na szczeblu państwowym⁷, i tych, które uczelnie czy wydziały opracowują na własne potrzeby. Więcej o rodzajach mobilności i o tym, jak ją wcielać w życie, przeczytacie w Rozdziale III. W tym miejscu zaznaczymy tylko, że możliwość swobodnego przemieszczania się w poszukiwaniu lepszych warunków życia, nowych przeżyć i doświadczeń czy bodźców intelektualnych bądź artystycznych, to jedna z najistotniejszych wartości współczesnej cywilizacji wciąż niedostępna dla wielu mieszkańców naszej planety. W obrębie Unii Europejskiej i EOSW wartość ta znajduje coraz pełniejsze uzręczywienie, a mobilność w celach edukacyjnych to bodaj najszlachetniejszy jej wymiar nawiązujący do średniowiecznych i renesansowych wzorców peregrynacji w poszukiwaniu wiedzy i mądrości, ale bardzo silnie wzbogacony o element praktyczny. Uczenie się w różnych szkołach i krajach wyposaża nas w umiejętności i doświadczenie, których nie zdobylibyśmy, studiując jedynie w uczelni macierzystej. Zwiększa więc nasze szanse na rynku pracy, a przy okazji może okazać się najwspanialszą życiową przygodą, o czym świadczą liczne relacje stypendystów Erasmusa.

Nowoczesna uczelnia posiada sprawnie działające biuro, które zajmuje się obsługą studentów mobilnych zarówno tych wyjeżdżających, jak i tych, którzy w ramach różnych programów wymiany przyjeżdżają do niej na studia, staże bądź praktyki. Dodatkowo na każdym wydziale powinni funkcjonować koordynatorzy, którzy pomagają osobom wyjeżdżającym i przyjeżdżającym w zorganizowaniu sobie studiów na nowej uczelni oraz życia w nieznanym miejscu. Wszelkie informacje dla studentów mobilnych powinny być łatwe do odnalezienia na uczelnianych stronach internetowych i zaprezentowane w języku polskim i angielskim. Dostęp do pełnych, rzetelnych i aktualnych informacji stanowi cenną wskazówkę na temat jakości kształcenia w danej instytucji.

7 W ostatnich latach powstały w Polsce dwie takie strategie: 1) środowiskowa - opracowana przez Fundację Rektorów Polskich, Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Konferencję Rektorów Zawodowych Szkół Polskich; oraz 2) opracowana na zlecenie MNiSW przez niezależną agencję Ernst&Young i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową.

Wysoki poziom internacjonalizacji studiów i badań naukowych

Mobilność jest jednym ze sposobów na internacjonalizację działalności uczelni. Może ona przybierać różne formy, np.:

- » obecność w uczelni zagranicznych studentów,
- » wyjazdy pracowników do uczelni partnerskich za granicą,
- » dłuższe i krótsze wizyty zagranicznych uczonych (tzw. *visiting professors*) połączone z prowadzeniem wykładów dla studentów.

Innymi formami internacjonalizacji uczelni mogą być:

- » tworzenie programów studiów z wykorzystaniem doświadczeń zagranicznych uczelni partnerskich,
- » wspólne prowadzenie badań z ośrodkami zagranicznymi,
- » członkostwo w konsorcjach realizujących projekty badawcze,
- » organizowanie międzynarodowych konferencji.

Kolejną formą umiędzynarodowienia uczelni, zyskującą aktualnie dużą popularność, jest prowadzenie tzw. wspólnych studiów. Program takich studiów jest tworzony wspólnie przez profesorów ze współpracujących ze sobą zagranicznych ośrodków akademickich, a ścieżka kształcenia studenta przewiduje realizację studiów w co najmniej dwóch różnych szkołach wyższych. Jest to zarówno wspierający sposób na internacjonalizację procesu kształcenia w uczelni rodzimej, jak i świetne narzędzie wspierające mobilność.

Media elektroniczne pozwalają uczelniom na jeszcze wiele innych metod prowadzenia współpracy, metod, które nie wymagają dużo pieniędzy ani czasu (międzynarodowe telekonferencje czy zwykła korespondencja e-mail). Postęp technologiczny i możliwość szybkiej komunikacji na odległość w sposób oczywisty przyczyniły się do ułatwienia i intensyfikacji kontaktów naukowych między uczelniami.

Jeśli chcecie mieć pewność, że studia w wybranej uczelni otworzą Wam okno na świat, sprawdźcie, jak wygląda jej sieć zagranicznych kontaktów. Informacji na ten temat dostarczą Wam uczelniane portale, zwłaszcza strony działów zajmujących się właśnie współpracą z zagranicą.

Wspomaganie absolwentów w poszukiwaniu pracy

Jednym z niepożądanych efektów umasowienia studiów wyższych stało się zjawisko bezrobocia absolwentów. Dotyczy to zwłaszcza popularnych kierunków studiów (np. pedagogika, administracja, psychologia, zarządzanie), gdzie zwykle o jedno miejsce ubiega się wielu chętnych, którzy wszakże po uzyskaniu dyplomu z trudem znajdują zatrudnienie w swoim zawodzie czy specjalności. Wybierając tak popularny kierunek, trzeba mieć świadomość, że uzyskane wykształcenie nie da nam gwarancji znalezienia pracy w tym zawodzie. Da natomiast podstawę do tego, by z posiadaniem już dyplomem lub jeszcze w trakcie studiów zdobywać nowe umiejętności i kwalifikacje, które uczynią nas atrakcyjnymi dla potencjalnych pracodawców. W przypadku absolwentów kierunków humanistycznych lub społecznych nieocenione mogą okazać się ich umiejętności w zakresie komunikacji międzyludzkiej i międzykulturowej, sprawność werbalna czy tzw. wiedza ogólna, niezbędna na przykład w zawodach związanych z mediami.

Ale absolwent studiów wyższych w poszukiwaniu pracy bynajmniej nie musi być zdany wyłącznie na siebie. W uczelni dbającej o studentów powinno funkcjonować biuro karier lub podobna jednostka, która pomaga w nawiązywaniu kontaktów z potencjalnymi pracodawcami, zajmuje się doradztwem zawodowym, organizuje warsztaty i szkolenia, oferuje praktyki i staże.

Jak wspominaliśmy powyżej, uczelnia powinna też stale **monitorować losy swoich absolwentów**, żeby dowiedzieć się czy oferowane przez nią kształcenie jest adekwatne do potrzeb rynku pracy, a zatem by sprawdzać tzw. zatrudnialność swoich absolwentów. Niski wskaźnik zatrudnialności dla danego kierunku oznacza, że należy zrewidować i zmodernizować jego program oraz założone w nim efekty kształcenia.

Ciągłe sprawdzanie jakości kształcenia dokonywane przez tworzących program kształcenia (uczelnie), specjalnie powołane do tego celu instytucje (np. komisje czy instytucje przyznające akredytację) oraz samych uczących się obecnie (studenci) czy w przeszłości (absolwenci), to niezwykle ważny proces, u którego podstaw leżą rzetelność i przejrzystość informacji oraz umożliwianie dostępu do wyników kontroli jakości wszystkim zainteresowanym.

Mobilność jest jednym z głównych celów Procesu Bolońskiego i czynników konstytuujących Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego.

III. Mobilność

Hasło „mobilność” kryje w sobie wiele znaczeń. W życiu codziennym mamy do czynienia z mobilnością zawodową i mobilnością jako zdolnością do zmiany miejsca zamieszkania.

Teoretycy zajmujący się zagadnieniami edukacji wyższej, w szczególności jej umiędzynarodowienia, wyodrębniają różne typy mobilności, z których najbardziej znanymi i powszechnymi są mobilność pozioma i pionowa.

W Rozdziale I przedstawiliśmy już pojęcie mobilności pionowej, teraz skupimy się na mobilności poziomej.

Akademicka wymiana międzynarodowa

8 Mobilność pozioma zwana jest w terminologii anglojęzycznej *credit mobility*, a pionowa *degree mobility*. Wyodrębnia się także krótkotrwałą mobilność w postaci udziału w szkołach letnich czy tzw. kursach intensywnych Erasmusa organizowanych w innym kraju (więcej na www.erasmus.org.pl), niezorganizowaną mobilność indywidualną realizowaną po zakończeniu kształcenia lub w przerwach pomiędzy pewnymi etapami kształcenia.

Pod pojęciem **mobilności poziomej**⁸ rozumiemy realizację pewnej części studiów lub praktyki (związanej ze studiowym kierunkiem) poza uczelnią macierzystą. Mobilność pozioma najsilniej kojarzy się z europejskim programem wymiany studentów Erasmus. Pierwsze wymiany studentów w ramach Erasmusa miały miejsce w 1987 roku. Obecnie Erasmus stanowi część wielkiego programu Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie” (patrz też Rozdział IV).

W ramach Erasmusa studenci mogą wyjechać na semestr lub dwa semestry nauki do innej uczelni europejskiej biorącej udział w programie i prowadzącej ten sam lub podobny kierunek studiów. Studenci Erasmusa otrzymują stypendium częściowo pokrywające koszty związane z podróżą i utrzymaniem za granicą. Do dnia dzisiejszego z możliwości oferowanych przez program ERASMUS skorzystały już ponad 2 miliony Europejczyków. Celem EOSW jest takie upowszechnienie mobilności, aby w 2020 roku 20% populacji absolwentów miało w swoim bagażu doświadczeń edukacyjnych okres kształcenia (studiów bądź praktyki czy stażu) zrealizowany w innym kraju.

Zastanawiacie się zapewne, dlaczego promowanie mobilności stało się jednym z najważniejszych projektów społecznych Unii Europejskiej? Co jest w niej takiego szczególnego? Wśród wartości wymienianych przez osoby, które wyjechały na stypendium zagraniczne są: przygoda, szkoła życia, poznanie innych kultur, pogłębienie znajomości języków obcych, poznanie innego systemu edukacji, nawiązanie znajomości i przyjaźni z osobami z całej Europy a nawet świata, możliwość zwiedzenia innego kraju, podniesienie swojej wartości na rynku pracy oraz szansa na zdobycie unikalnej wiedzy – niemożliwej do uzyskania w innym miejscu.

Odbycie części studiów na uczelni zagranicznej owocuje też innymi, pożądanymi skutkami – np. jest bardzo cenione przez pracodawców. W ich opinii studia odbyte za granicą procentują unikalnymi umiejętnościami, których nie można zdobyć w żaden inny sposób. Zdaniem przedsiębiorców osoby, które w swoim CV mogą pochwalić się studiami w obcym kraju są samodzielne, aktywne, potrafią odnaleźć się w trudnych sytuacjach, dobrze zorganizować sobie pracę, a także współpracować w środowisku międzynarodowym.

Często dostrzegamy atutem wynikającym z pobierania nauk w różnych ośrodkach akademickich jest też wszechstronna znajomość studiowanej tematyki, świadomość istnienia różnych teorii, metod i punktów widzenia. Każdy ośrodek akademicki wyróżniają oryginalne osiągnięcia jego profesorów, którzy specjalizują się w konkretnych aspektach nauki. Uczenie się od ludzi, którzy patrzą na świat z różnych perspektyw poszerza horyzonty i uczy krytycznego myślenia. Okres zagranicznej mobilności uczy też samodzielności, podejmowania decyzji, zachowania w niestandardowych sytuacjach i rozwiązywania nietypowych problemów. Takie uniwersalne umiejętności procentują w życiu, także zawodowym.

Program Erasmus nie jest jedynie szansą na odbycie części studiów poza macierzystą uczelnią. Od 2007 roku program umożliwia też odbycie praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie, organizacji pozarządowej lub instytucji publicznej za granicą⁹. Może to być zarówno praktyka obowiązkowa wynikająca z programu studiów, jak i dodatkowa, ale powinna być związana ze studiowanym kierunkiem.

Tego, czy Wasza szkoła wyższa uczestniczy w programie Erasmus, a także jakie są w danym roku akademickim warunki rekrutacji na Waszym wydziale, dowiedzie się w uczelnianym biurze współpracy z zagranicą lub podobnej jednostce uczelni, która zajmuje się obsługą programów międzynarodowych. Jeśli jeszcze nie rozpoczęliście studiów i wciąż wahacie się, którą szkołę wyższą wybrać, możecie uwzględnić udział uczelni w programie jako jedno z kryteriów, które zaważy na Waszej decyzji.

Erasmus to nie jedyny program wymiany realizowany przez polskie uczelnie. W 1999 roku polskie uniwersytety stworzyły własny projekt, który umożliwia mobilność krajową. Program mobilności studentów MOST umożliwia studentom polskich uczelni wyjazd na semestr lub rok studiów na inny uniwersytet w Polsce. Studenci uczelni technicznych mogą skorzystać z programu MOSTECH, natomiast studenci uczelni rolniczych od niedawna – z programu MostAR. Zasady tych programów są zbliżone do zasad obowiązujących w programie Erasmus.

Wielu stypendystów Erasmusa ubolewa nad tym, że w ramach programu można wyjechać do innego kraju tylko raz w celu realizacji części studiów, i tylko raz na praktykę. Jeśli ktoś marzy o ponownym wyjeździe lub nie dostał się na upatrzone miejsce w uczelni zagranicznej, ma szansę

9 Ciekawe programy praktyk studenckich za granicą oferują również międzynarodowe organizacje studenckie np. *AIESEC*, *BEST* (*Board of European Students of Technology*), *ELSA* (*The European Law Student's Association*), *IFMSA* (*International Federation of Medical Students' Associations*) itp. Szczegółowe informacje na temat organizacji działających na Waszej uczelni znajdziecie w swoim dziekanacie oraz na stronach internetowych samorządu studenckiego i organizacji studenckich.

w inny sposób zaspokoić swoją potrzebę mobilności. Dzięki działalności *Erasmus Student Network* (ESN) można poczuć ducha wymiany, nie ruszając się z własnej uczelni. Mottem stowarzyszenia jest hasło: *Students helping students*. Prężnie działające na uczelniach sekcje ESN-u organizują dla przyjeżdżających studentów imprezy integracyjne i kulturalne, pomagają cudzoziemcom zaaklimatyzować się i odnaleźć w polskich warunkach. Wielu studentów decyduje się wstąpić w szeregi lokalnego ESN-u dopiero po powrocie z wymiany. Nie warto jednak zwlekać. Działalność w stowarzyszeniu jest – tak samo jak udział w wymianie – szansą na zbudowanie międzynarodowej grupy przyjaciół.

STRONY INTERNETOWE POŚWIĘCONE WYMIANIE:

www.erasmus.org.pl	informacje na temat programu Erasmus, w tym opinie i wskazówki beneficjentów programu
www.uka.amu.edu.pl	informacje na temat programu MOST, dane kontaktowe osób koordynujących program na uczelniach
www.kaut.agh.edu.pl	informacje na temat programu MOSTECH
www.sggw.pl	informacje na temat programu MostAR
www.esn.pl	strona ESN-u

Jeśli już zdecydowaliście, że chcecie wziąć udział w Erasmusie, powinniście dowiedzieć się, jakie możliwości wyjazdu oferuje Wasza szkoła wyższa. Informacje te znajdziecie na uczelnianej stronie internetowej, w dziale współpracy międzynarodowej, dziekanacie lub u wydziałowego/uczelnianego koordynatora Erasmusa. W pierwszej kolejności warto dowiedzieć się, z jakimi szkołami wyższymi za granicą Wasza macierzysta uczelnia (a konkretnie wydział lub instytut) ma podpisane porozumienia o wymianie studentów, gdyż tylko do tych ośrodków będziecie mogli wyjechać. Liczba podpisanych przez uczelnię umów o współpracy jest najczęściej wypadkową naukowych kontaktów nawiązywanych przez uczonych w trakcie realizacji międzynarodowych projektów. Studenci również mogą mieć wpływ na wybór uczelni, do których można wyjechać na wymianę, jeśli przedstawia koordynatorowi Erasmusa dobrze umotywowaną propozycję nawiązania współpracy z daną zagraniczną jednostką dydaktyczną. Trzeba pamiętać, że formalna procedura podpisywania takiej umowy wymaga sporo czasu, dlatego warto działania rozpocząć jak najszybciej.

Znając listę dostępnych szkół wyższych, można przystąpić do zapoznawania się z ich ofertą – najlepiej poprzez strony internetowe poszczególnych uczelni. Jednostka, która dba o jakość kształcenia, zamieszcza na swoich stronach (oczywiście po angielsku!) informacje przydatne dla studentów zagranicznych dotyczące zarówno programów studiów i warunków zaliczania przedmiotów, jak i spraw bytowych takich jak dostępność domów akademickich czy podstawowe koszty utrzymania w danym kraju. To, czy dana jednostka dba o przejrzystość w prezentowaniu informacji na temat oferowanych przez nią programów studiów najlepiej poznać po tym, jak łatwo można na jej stronach internetowych odnaleźć Katalog przedmiotów ECTS. Jeżeli są z tym problemy, po pomoc w dotarciu do katalogu zwróćcie się do wydziałowego lub uczelnianego koordynatora ECTS i/lub koordynatora programu Erasmus uczelni macierzystej.

Znakomitym źródłem wiedzy o uczelni przyjmującej są zazwyczaj osoby, które się w danej jednostce uczyły lub przebywają tam aktualnie. Ich relacje znajdziecie na stronach internetowych programu Erasmus (w zakładce dla studentów w sekcji: Giełda Informacji Studentów Erasmusa – GISE) oraz na stronie ESN-u. Również Wasza macierzysta uczelnia lub wydział mogą organizować spotkania informacyjne dla osób zainteresowanych wyjazdem za granicę. W trakcie takich spotkań można porozmawiać ze studentami, którzy wrócili ze stypendium i uzyskać odpowiedzi na nurtujące Was pytania.

Kiedy już wybieriecie uczelnię, musicie stawić czoła procedurze rekrutacji. Często liczba chętnych znacznie przewyższa liczbę studentów, których polska uczelnia może wysłać za granicę. Dlatego o stypendium warto zacząć starać się jak najwcześniej. Rekrutacja na kolejny rok akademicki odbywa się zwykle z dużym wyprzedzeniem, w trakcie poprzedniego roku akademickiego (ok. stycznia/lutego). Informacje na temat dokładnych terminów i kryteriów rekrutacji powinny być podane na stronie uczelni, wydziału lub działu współpracy z zagranicą. Zazwyczaj przy wyborze kandydatów pod uwagę brana jest średnia ocen ze studiów, znajomość języków obcych (szczególnie tego, w jakim będą się odbywały zajęcia), motywacja do wyjazdu i aktywność w czasie studiów.

Już na tym etapie warto mieć świadomość, że stypendium otrzymywane w ramach programu Erasmus jest dofinansowaniem, które ma z założenia jedynie wyrównać róż-

10 W programie Erasmus możliwy jest również wyjazd na wymianę bez stypendium. Więcej informacji na ten temat znajdziecie na stronie: www.erasmus.org.pl.

nice w kosztach studiowania pomiędzy ojczyznę studenta a krajem docelowym, a nie w całości pokryć koszty pobytu za granicą¹⁰.

Jeśli zostaliście zakwalifikowani na wyjazd, musicie dopełnić kilku formalności. Po pierwsze wybrać przedmioty, które chcecie studiować na uczelni zagranicznej; po drugie – uzgodnić zaproponowany przez Was program zajęć z osobą odpowiedzialną w Waszej uczelni za proces dydaktyczny (np. dziekanem ds. dydaktyki lub jego pełnomocnikiem). Zatwierdzony przez tę osobę program zajęć na uczelni przyjmującej będzie podstawą do zaliczenia okresu nauki za granicą przez Waszą polską uczelnię. Koniecznie trzeba wówczas ustalić liczbę punktów ECTS, jakie stypendysta powinien „przywieźć” z zagranicy oraz ewentualnie liczbę punktów/zaliczeń, które trzeba będzie zdobyć po powrocie już na uczelni macierzystej. To może być konieczne, jeśli uczelnia partnerska nie prowadzi przedmiotów odpowiadających tym przedmiotom z macierzystego programu studiów, których zaliczenie jest niezbędne do uzyskania dyplomu (decydujące jest podobieństwo efektów kształcenia danych przedmiotów). Mądre przygotowanie programu zajęć gwarantującego zarówno zaliczenie okresu studiów, jak i nabycie umiejętności i kompetencji, których nie udałoby się zdobyć w uczelni polskiej, to niełatwe, ale wykonalne zadanie. Stanie się ono prostsze, kiedy programy studiów będą opisane z uwzględnieniem efektów kształcenia.

Na podstawie zaproponowanego programu zajęć stworzony zostanie najważniejszy dokument związany z wymianą – *Learning Agreement (LA)*, czyli Porozumienie o programie zajęć. Dokument ten jest bardzo ważny, ponieważ wymienione są w nim przedmioty, które będą Wam zaliczone do programu studiów bez ponownego sprawdzania efektów kształcenia (bez dodatkowego egzaminu na macierzystej uczelni). Przed wyjazdem musicie zadbać o to, by na formularzu *LA* znajdowały się wszystkie niezbędne podpisy: Wasz jako studenta, którego *LA* dotyczy oraz dziekanów (lub prodziekanów) macierzystej i przyjmującej szkoły wyższej (w sumie trzy podpisy). Na miejscu może się jednak okazać, że wybrane przez Was zajęcia z jakichś przyczyn nie odbywają się albo kolidują z innymi przedmiotami. W takiej sytuacji należy natychmiast skontaktować się z wydziałowym koordynatorem wymiany w macierzystej szkole wyższej i wystąpić o zmianę *LA* oraz ponownie

uzgodnić z nim warunki zaliczenia semestru odbytego za granicą. Jeśli nie dopełnicie tej formalności, polska uczelnia może nie uznać otrzymanych przez Was zaliczeń z przedmiotów nieuwzględnionych w LA.

Przed rozpoczęciem wymiany będziecie musieli w uczelni polskiej podpisać jeszcze jeden dokument poza LA. Będzie to umowa określająca warunki formalne i finansowe wyjazdu, z której po powrocie trzeba się rozliczyć. Wyjazd na Erasmusa stanowi poważne zobowiązanie, również finansowe, które wymaga od studenta odpowiedzialności. Odpowiedzialność ta przejawia się:

- » na etapie przygotowania do wyjazdu, kiedy student powinien dokładnie zapoznać się ze swoimi prawami i obowiązkami jako stypendysty oraz skompletować wszystkie niezbędne dokumenty,
- » w trakcie pobytu w uczelni partnerskiej, kiedy musi uczęszczać na zajęcia wpisane w LA i je zaliczać,
- » po powrocie do kraju, kiedy następuje ostateczne sprawdzenie dotrzymania przez studenta wszystkich warunków wyjazdu uzgodnionych z uczelnią macierzystą.

Do tego celu służy dokument nazywany Wykazem zaliczeń (ang. *Transcript of Records*), który otrzymacie na zakończenie pobytu na uczelni zagranicznej. W dokumencie tym znajdzie się lista zrealizowanych przedmiotów wraz z uzyskanymi za nie punktami ECTS oraz ocenami. Należy pamiętać, że uczelnie w Europie mają różne skale ocen, dlatego uzyskane za granicą stopnie będą podlegały konwersji na skalę lokalną zgodnie z przyjętymi przez uczelnię macierzystą zasadami.

Warto tutaj wspomnieć, że ponieważ semestr spędzony na uczelni goszczącej powinien być przez uczelnię macierzystą traktowany równoważnie z semestrem spędzonym w kraju, to w trakcie pobytu w zagranicznej szkole wyższej student zachowuje takie same prawa do korzystania z pomocy materialnej przyznawanej przez uczelnię macierzystą (np. stypendium za wyniki w nauce i sporcie, stypendium socjalne), jak gdyby odbywał studia w kraju. Zatem stopnie z zaliczonych za granicą przedmiotów wchodzi w skład średniej ocen na uczelni macierzystej i mogą być podstawą do przyznania stypendium naukowego w kolejnych semestrach.

SŁOWNICZEK:

Porozumienie o programie zajęć / Learning Agreement – umowa trójstronna podpisana przez studenta, macierzystą uczelnię oraz uczelnię zagraniczną, w której zapisano zakres zajęć do zrealizowania przez studenta w uczelni zagranicznej.

Wykaz zaliczeń / Transcript of Records – dokument wydany przez uczelnię zagraniczną zawierający listę zrealizowanych przedmiotów wraz z przypisanymi im punktami ECTS oraz ocenami, stanowiący podstawę dla uczelni macierzystej do zaliczenia semestru nauki odbytego za granicą.

Umowa dotycząca wyjazdu i wypłaty stypendium – umowa regulująca warunki formalne i finansowe wyjazdu na stypendium podpisywana przez studenta z macierzystą uczelnią.

Erasmus Student Network – ogólnoeuropejska organizacja studencka, której celem jest wspieranie i rozwój programów międzynarodowych wymian studenckich.

Języki obce

Mobilność jest jednym z głównych celów Procesu Bolońskiego i czynników konstytuujących EOSW. Niewątpliwie znajomość języków obcych stanowi zarówno warunek, jak i wartość dodaną mobilności akademickiej. Sprzyja ona nauce języków, ponieważ łatwiej i szybciej uczyć się języków, jeśli przebywa się w kraju, w którym dany język jest używany na co dzień. Z drugiej strony, umiejętności językowe ułatwiają przemieszczanie się między państwami, co niestety oznacza również, że nieznajomość języków może stanowić poważną przeszkodę dla mobilności. Przyjrzyjmy się zatem bliżej temu, jak znajomość języków obcych wpływa na mobilność i na odwrót.

Zarówno szkoły wyższe, jak i studenci zainteresowani odbyciem części studiów w uczelniach zagranicznych, powinni być dobrze przygotowani do realizacji wymiany pod względem językowym. Tylko w ten sposób szkoły wyższe i poszczególni wyjeżdżający studenci będą mogli w maksymalnym stopniu wykorzystać możliwości wynikające z umów bilateralnych podpisanych między uczelniami i z udziału uczelni w programach wymiany międzynarodowej takich jak Erasmus. Dlatego jednym z elementów strategii internacjonalizacji szkół wyższych powinna być polityka językowa, która określa m.in. jakich języków obcych studenci mogą uczyć się w danej uczelni, do nauki których są zobowiązani, na jakim poziomie według standardów Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego

(ESOKJ)¹¹ muszą zdać egzamin z języka obcego i w jakich dokumentach należy odnotować ich językowe osiągnięcia.

By móc skutecznie studiować w uczelni zagranicznej, słuchać wykładów, uczestniczyć w zajęciach i zdawać egzaminy, student powinien znać język obcy przynajmniej na poziomie B2, gdyż jest to stopień znajomości umożliwiający samodzielne funkcjonowanie w środowisku akademickim. Notabene według aktualnie obowiązujących standardów kształcenia ten sam stopień biegłości językowej jest wymagany od absolwentów studiów pierwszego stopnia (licencjackich i inżynierskich).

Poniższa tabela obrazuje, jakie umiejętności posiada osoba znająca język na poziomie B2. Umiejętności te są podzielone na 3 kategorie: rozumienie tekstów pisanych i słuchanych, mówienie i pisanie.

Bazując na powyższym opisie, możecie przed wyjazdem na wymianę sami spróbować ocenić, czy Wasza znajomość danego języka obcego jest wystarczająca. W rze-

11 Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) został stworzony przez Radę Europy w celu ustalenia jednolitych kryteriów oceny znajomości języka i umiejętności językowych Europejczyków uczących się danego języka. Więcej na ten temat znajdziecie w publikacji: „Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie”, Warszawa, 2003.

Poziom B2 według ESOKJ

ROZUMIENIE

Słuchanie: potrafię zrozumieć dłuższe wypowiedzi i wykłady oraz nadążać za skomplikowanymi nawet wywodami – pod warunkiem, że temat jest mi znany. Rozumiem większość wiadomości telewizyjnych i programów o sprawach bieżących. Rozumiem większość filmów w standardowej odmianie języka.

Czytanie: czytam ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują stanowiska i poglądy. Rozumiem współczesną prozę literacką.

MÓWIENIE

Interakcja: potrafię się porozumiewać na tyle płynnie i spontanicznie, że mogę prowadzić dość swobodne rozmowy z rodzimymi użytkownikami języka. Potrafię brać czynny udział w dyskusjach na znane mi tematy, przedstawiając swoje zdanie i broniąc swoich poglądów.

Produkcja: Potrafię formułować przejrzyste, rozbudowane wypowiedzi na różne tematy związane z dziedzinami, które mnie interesują. Potrafię wyjaśnić swój punkt widzenia w danej kwestii oraz podać argumenty za i przeciw względem możliwych rozwiązań.

PISANIE

Potrafię pisać zrozumiałe, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane z moimi zainteresowaniami. Potrafię napisać rozprawkę lub opracowanie, przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw. Potrafię pisać listy, podkreślając znaczenie, jakie mają dane wydarzenia i przeżycia.

telniejszym sprawdzeniu swojego poziomu przygotowania językowego pomoże bezpłatne narzędzie o nazwie DIALANG, dostępne na stronie internetowej www.dialang.org. Umożliwia ono zbadanie swoich kompetencji językowych w czternastu językach europejskich według klasyfikacji poziomów ESOKJ.

Studenci ubiegający się o udział w programie Erasmus powinni wykorzystać wszystkie możliwości doskonalenia biegłości językowej stwarzane przez uczelnię macierzystą. Niektóre szkoły wyższe poza zwykłymi lektoratami organizują specjalne kursy przygotowujące do wykorzystywania języka obcego w celach akademickich. Tego, czy Wasza uczelnia prowadzi takie kursy, można dowiedzieć się w tej jednostce organizacyjnej uczelni, której zadaniem jest kształcenie językowe, czyli np. Szkole Języków Obcych lub Studium Języków Obcych. Bywa też, że takie kursy oferowane są przez organizacje studenckie lub biura współpracy z zagranicą.

Kolejny sposób na poprawę swojej znajomości języka obcego przed wyjazdem za granicę stanowi nauka języka w systemie tandem, czyli wzajemne uczenie się języków przez studentów. Warto sprawdzić, czy taka inicjatywa jest realizowana w Waszej uczelni, np. przez ESN lub inne organizacje studenckie, które często pośredniczą w szukaniu partnerów do takiej nauki.

Należy pamiętać, że każde zdobycie umiejętności językowych i międzykulturowych powinno być – o ile to możliwe – formalnie poświadczane za pomocą stosownego certyfikatu i/lub odnotowane w karcie osiągnięć studenta (w bazie danych na temat studenta takiej jak USOS – Uniwersytecki System Obsługi Studiów – stosowanej w wielu uczelniach w kraju). Alternatywną formą potwierdzenia uzyskanych kompetencji językowych jest budowanie własnego Europejskiego Portfolio Językowego¹², w którym gromadzi się dokumenty wykazujące stopień opanowania języków, tj. kopie zaświadczeń oficjalnie dokumentujących przebieg nauki języków obcych, przykłady swoich prac, a także samodzielnie przygotowaną biografię językową zawierającą samoocenę własnej znajomości języka wraz z autorefleksją na temat własnych strategii uczenia się.

W procesie rekrutacji na stypendia zagraniczne studenci muszą zwykle udowodnić odpowiednią znajomość języka wykładowego uczelni zagranicznej, na którą chcą

 12 Więcej informacji w publikacji: „Europejskie Portfolio Językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów”, Warszawa, 2006.

wyjechać. Komisje stypendialne mogą żądać w tym celu przedstawienia odpowiednich certyfikatów lub samodzielnie organizować egzaminy, w trakcie których oceniają poziom znajomości języka u kandydatów. Do takich rozmów należy się odpowiednio przygotować, oczekując pytań na temat zainteresowań i osiągnięć akademickich, planów i zamierzeń naukowych w czasie pobytu na uczelni przyjmującej, przedmiotów, jakie należy zaliczyć oraz punktów ECTS, jakie trzeba zgromadzić.

Przystępując do procesu rekrutacji na stypendium, trzeba zwrócić uwagę, w jakim języku będą odbywały się zajęcia na uczelni przyjmującej. Zdarza się bowiem, że język wykładowy jest inny niż język kraju czy regionu, do którego student się udaje. Za przykład mogą posłużyć szkoły wyższe w Barcelonie, gdzie – wbrew powszechnemu przekonaniu – mówi się po katalońsku, a nie po hiszpańsku (kastylijsku), który jest językiem urzędowym całej Hiszpanii.

Jeśli ktoś zostanie już zakwalifikowany na wymianę międzynarodową, powinien zadbać o to, by w Wykazie zaliczeń z uczelni macierzystej (czyli w karcie dotychczasowych osiągnięć studenta)¹³, znalazły się wszystkie odbyte kursy oraz zdane egzaminy z języka obcego. Również jeżeli student planuje naukę języka w czasie pobytu w uczelni zagranicznej, to w LA należy umieścić dany kurs wraz z odpowiadającymi mu punktami ECTS. Umożliwi to zaliczenie tego przedmiotu do programu studiów w uczelni macierzystej po powrocie.

Warto jeszcze przed wyjazdem jak najlepiej poznać język, w którym będzie się studiowało, gdyż to sprzyja integracji stypendysty w nowym środowisku akademickim. Oczywiście jest też, że znajomość języka lokalnego ułatwia odnalezienie się w społeczeństwie i nawiązywanie kontaktów towarzyskich.

Na pewno warto też czas spędzony za granicą poświęcić na doskonalenie znajomości języków, a także na naukę nowych – choćby na poziomie podstawowym (A1, A2). Przebywając w międzynarodowym środowisku, łatwiej przecież nabyć nowe umiejętności językowe i międzykulturowe.

Jeśli dopilnujemy tego, by otrzymać potwierdzenie nowych osiągnięć, będzie można dołączyć je do Europejskiego Portfolio Językowego, które może okazać się przydatne przy ubieganiu się o pracę po zakończeniu studiów. Znajomość większej liczby języków obcych może dać nam

13 Sformułowanie „Wykaz zaliczeń” jest najczęściej rozumiane jako wykaz przedmiotów zaliczonych za granicą, czyli dokument, który student mobilny przywozi po powrocie na uczelnię macierzystą. Może być jednak używane również w znaczeniu karty okresowych osiągnięć studenta, czyli dokumentu potwierdzającego osiągnięcia danej osoby uczącej się w danej jednostce dydaktycznej w ogóle, niezależnie od jej ewentualnych planów wyjazdowych. Takim dokumentem jest np. indeks. Każdy student ma prawo uzyskać taki dokument na swojej macierzystej uczelni.

istotną przewagę nad rywalami starającymi się o to samo stanowisko, a dysponującymi porównywalną wiedzą kierunkową i umiejętnościami.

Jeśli w uczelni zagranicznej nie ma możliwości nauki języków obcych w sposób formalny (np. kursy językowe nie są dostępne dla studentów zagranicznych), dobrze jest poszukać partnera do nauki w systemie tandem. Takie wzajemne uczenie się języków jest popularne za granicą, więc można liczyć na to, że wśród nowych znajomych znajdzie się ktoś pragnący poznać podstawy naszego rodzimego języka. Taka forma nauki będzie skuteczna, a może okazać się nawet przyjemniejsza i atrakcyjniejsza od standardowej nauki w klasie.

Dla miłośników nowych technologii rozwiązaniem mogą być także indywidualne kursy języka on-line, jakie niektóre uczelnie oferują wszystkim swoim studentom za darmo.

Sądząc po skali wymiany międzynarodowej na naszym kontynencie, studenci europejscy wiedzą, że znajomość języków obcych to wielka wartość. Nigdzie na świecie bowiem system wymian młodzieży uczącej się nie jest tak rozwinięty jak w Europie. Dlatego to właśnie mobilność studentów jest najbardziej znaną właściwością EOSW. Pamiętajcie o tym i korzystajcie z tego.

Suplement do dyplomu

Mobilność i indywidualizacja kształcenia daje Wam szansę kształtowania własnej ścieżki studiów, zdobywania unikalnych doświadczeń, uczestniczenia w różnych zajęciach, czasem poza murami macierzystej uczelni lub w uczelni zagranicznej. Oznacza to, że osoby otrzymujące ten sam dyplom mogą zgromadzić odmienne osiągnięcia – efekty kształcenia. Opisowi tych dokonań służy suplement do dyplomu studiów informujący o szczegółach kształcenia konkretnego studenta. Suplement jest formalnym potwierdzeniem wszystkich osiągnięć studenta w ramach studiów. Stanowi on kolejne narzędzie Procesu Bolońskiego służące nie tylko przedstawieniu szczegółowej informacji o przebiegu studiów, ale również ułatwiające akademicką i zawodową mobilność młodych Europejczyków. Umożliwia ocenę kompetencji absolwenta przez pracodawców oraz uczelnie, a będąc dla nich podstawowym źródłem informacji na te-

mat programu oraz profilu studiów absolwenta, ułatwia mu dalszą karierę akademicką i zawodową.

Suplement jest wydawany przez uczelnię. Jego większa część wypełniana jest automatycznie na podstawie informacji dotyczącej przebiegu Waszych studiów dostępnej w bazie danych uczelni. Natomiast to, co znajdzie się w części poświęconej dodatkowym osiągnięciom, zależy w dużej mierze od Was. Według obowiązującego w Polsce wzoru suplement składa się z ośmiu części. W częściach I-III zawarte są informacje o posiadaczu dyplomu, dyplomie oraz poziomie wykształcenia. Część czwarta zawiera informacje o założeniach programu studiów oraz osiągniętych wynikach. Część piąta o uzyskanych uprawnieniach. W części szóstej znajduje się miejsce na wypisanie dodatkowych osiągnięć studenta. Jest to miejsce, w którym można zamieścić informacje o nagrodach naukowych, publikacjach, stypendium Erasmusa, dodatkowych praktykach, działalności społecznej na rzecz uczelni, działalności w organizacjach studenckich i samorządzie. Aby w suplementie znalazły się te informacje, trzeba wystąpić odpowiednio wcześniej (przed wydrukiem suplementów) do swojego dziekanatu z prośbą o ich zamieszczenie. Nie wszystkie zgłoszone przez Was osiągnięcia muszą zostać uwzględnione. Część siódma przeznaczona została na oficjalne pieczęci poświadczające oryginalność dyplomu. W części ósmej znajdują się informacje o polskim systemie szkolnictwa. Podsumowując, suplement do dyplomu można porównać do profilu na portalu społecznościowym dla profesjonalistów. Warto zadbać, aby zawierał on pełne informacje o zdobytych przez Was w czasie studiów osiągnięciach.

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 roku w sprawie dokumentacji przebiegu studiów, studentowi przysługuje prawo do uzyskania odpisu dyplomu w języku obcym. Taki odpis może być szczególnie przydatny dla osób planujących pracę za granicą. Za wydanie dyplomu w języku obcym ponosi się dodatkową opłatę. Możliwe jest uzyskanie odpisów dyplomu w językach: angielskim, francuskim, hiszpańskim, niemieckim, rosyjskim, oraz odpisu suplementu do dyplomu w języku angielskim.

Program Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie” wspiera model życia jako nieustannego poszukiwania i poszerzania wiedzy oraz umiejętności.

IV. Uczenie się przez całe życie

Idea uczenia się przez całe życie bynajmniej nie jest wynalazkiem naszych czasów. Model życia jako nieustannego poszukiwania i poszerzania wiedzy oraz umiejętności był kultywowany we wszystkich epokach naszej cywilizacji. Wynosili go na piedestał starożytni filozofowie, średniowieczni mnisi, ludzie renesansu i oświecenia, dziewiętnastowieczni myśliciele i uczeni, intelektualiści XX wieku. Rzecz w tym, iż model ów miał do niedawna charakter elitarny, mógł być realizowany tylko przez nielicznych, co sprzyjało raczej utrwalaniu nierówności społecznych niż ich niwelowaniu. Dziś w wielu krajach na świecie, szczególnie zaś w Europie rozwój cywilizacyjny doprowadził do powstania takich warunków, w których większość ludzi może zdobywać wykształcenie niezależnie od wieku, na różne sposoby i w różnych okolicznościach.

Współcześnie rozumiana edukacja nie ogranicza się bowiem do tradycyjnych, formalnych i ściśle zinstytucjonalizowanych ścieżek takich jak: uczęszczanie do szkoły, studiowanie na uczelni czy uczęszczanie na kursy oferowane przez instytucje edukacyjne. Wszak wiedzę i umiejętności nabywamy w każdej fazie życia – od okresu przedszkolnego po tzw. „trzeci wiek” – i to w najrozmaitszych sytuacjach, np. na studiach podyplomowych, na różnych kursach i szkoleniach, ale również często drogą kształcenia nieformalnego lub samokształcenia. W nowoczesnych systemach edukacji chodzi o to, by te wielorakie kompetencje, jakie na różne sposoby uzyskujemy, przekładały się na konkretne korzyści – dla samej osoby uczącej się i dla społeczeństwa. Korzyściami tymi są dodatkowo: wiedza, umiejętności oraz kompetencje personalne i społeczne, które – pod warunkiem ich potwierdzenia (czyli fachowo mówiąc: „zwalidowania”) – będziemy mogli włączyć do naszego całościowego „portfolio edukacyjnego”. W wymiarze indywidualnym te dodatkowo zdobywane kompetencje mają szansę przeradzać się w odpowiednią i właściwie wynagradzaną pracę, lepszą orientację w błyskawicznie zmieniającej się rzeczywistości, a także pełniejsze możliwości samorealizacji; natomiast w wymiarze zbiorowym – w tworzenie obywatelskiego społeczeństwa opartego na wiedzy. Dlatego właśnie mówimy o potrzebie **uczenia się przez całe życie**.

W wyrażeniu „uczenie się przez całe życie” należy zwrócić szczególną uwagę na zaimek zwrotny „się”. Pokazuje on, że odpowiedzialność za rozwój osoby uczącej się spoczywa przede wszystkim na niej samej. Obecnie podkreśla się, że kluczową rolę w procesie kształcenia odgrywa student, a nie tylko nauczyciel. Takie podejście stawia duże wymagania przed uczącymi się, którzy z biernych konsumentów nauczanych treści muszą przeistoczyć się w świadomych celu twórców własnego projektu edukacyjnego. Stawia ono też nowe wyzwania przed uczelniami, które powinny odchodzić od konstruowania programów studiów głównie na podstawie własnych możliwości kadrowych i potrzeb, i przechodzić na model kształcenia zorientowanego na studenta, kształcenia spełniającego jego oczekiwania jako przyszłego pracownika i aktywnego obywatela.

W urzeczywistnieniu opisanego powyżej systemu nauki i wizji Europy ma pomóc powołany na lata 2007-2013

program Unii Europejskiej o nazwie „Uczenie się przez całe życie” (ang. *Lifelong Learning Programme*, w skrócie *LLP*). Program ten ma na celu promowanie edukacji w najróżniejszych jej formach i przejawach na każdym etapie życia człowieka. Poprzez udział w projektach i działaniach finansowanych z funduszy *LLP*, obywatele krajów uczestniczących w programie – od przedszkolaków po seniorów – rozwijają swoje umiejętności, kompetencje i wiedzę, poznają obce kultury, a także zyskują nowe, inspirujące doświadczenia, które popychają ich do podejmowania ciekawych przedsięwzięć.

Aktualnie program „Uczenie się przez całe życie” składa się z czterech komponentów:

- » **Comenius** – program dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich oraz ich nauczycieli (www.comenius.org.pl),
- » **Erasmus** – program skierowany głównie do szkół wyższych, studentów, nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych uczelni (www.erasmus.org.pl),
- » **Leonardo da Vinci** – program dla pracowników wszystkich grup zawodowych, uczniów szkół zawodowych i osób bezrobotnych (www.leonardo.org.pl),
- » **Grundtvig** – program dla organizacji zajmujących się niezawodową edukacją dorosłych i seniorów (www.grundtvig.org.pl).

Koordinowaniem programu „Uczenie się przez całe życie” w Polsce zajmuje się **Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji** (FRSE).

Mimo iż zakończenie programu jest przewidziane na 2013 rok, Unia Europejska nie przestanie wspierać idei uczenia się przez całe życie. Komisja Europejska prowadziła w ostatnim czasie konsultacje społeczne, mające na celu wypracowanie kształtu nowego programu, który przejmie zadania programu *LLP* i pomoże realizować cele edukacyjne Europy określone w strategii Unii Europejskiej *Europe 2020*¹⁴.

14 Więcej informacji na temat strategii *Europe 2020* znajdziecie na stronie internetowej Komisji Europejskiej ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.

Na zakończenie chcielibyśmy przytoczyć słowa Nikolaia Frederika Severina Grundtviga, patrona jednego z komponentów programu LLP, które dobrze podsumowują istotę dzisiejszego rozumienia edukacji, a tym samym i całą naszą publikację:

”

„Tam, gdzie chodzi o to, by wyuczyć się na pamięć treści pewnych książek, a następnie otrzymać »dobry« lub »zły« stopień z odpowiedzi, łatwo przewidzieć, w jakim porządku i w jakim kształcie należy ułożyć nauczanie, lecz tam, gdzie chodzi o rozbudzenie miłości do ojczyzny oraz ciekawości życia u młodzieży, otwarcie jej oczu na oświatę i wiedzę, której nagrodą jest własna satysfakcja i pożytek w życiu, a nie jakaś »posada«, trzeba znaleźć doskonałe, żywe i odpowiednie narzędzia i pozostawić im wszelką swobodę w poszukiwaniu najlepszych rozwiązań”.

Cyt. za A. Bron-Wojciechowska, „Grundtvig”, Warszawa 1986, s.190.

Post scriptum

W powyższych rozdziałach scharakteryzowaliśmy tylko najbardziej podstawowe zagadnienia związane z istnieniem Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego i możliwościami, jakie stwarza on studiującym. Mamy nadzieję, że ta elementarna wiedza i nasze rady zachęcą Was do samodzielnego eksplorowania poszczególnych wątków i poszukiwania dla siebie scenariuszy edukacyjnych, które będą najbardziej odpowiadać Waszym potrzebom i predyspozycjom, a przede wszystkim pomogą Wam odnaleźć się w dzisiejszym – jakże ciekawym i różnorodnym – świecie **akademii**.

Jak powiedział Platon – najważniejszy w każdym działaniu jest początek. Życzymy Wam, aby lektura tego poradnika zapoczątkowała Wasze studiowanie po europejsku.

Autorzy

Przydatne adresy internetowe

W tej części znajdziecie krótkie opisy stron internetowych prowadzonych po polsku i angielsku, z których możecie czerpać informacje przydatne w planowaniu i realizacji Waszych studiów. Są to portale organizacji studenckich, programów przeznaczonych dla studentów oraz instytucji zaangażowanych w europejskie i polskie szkolnictwo wyższe. Jak wiadomo, adresy stron internetowych oraz ich zawartość szybko ulegają zmianom. Dlatego tą krótką listą stron chcemy przede wszystkim zachęcić Was do dalszego zgłębiania tematów, które zainteresowały Was w tej publikacji, a także do samodzielnego poszukiwania w Internecie innych źródeł ciekawych dla Was informacji.

Strony w języku polskim

AEGEE

📄 www.aegee.pl

AEGEE [ae: ze] (*Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe*, ang.: *European Students' Forum*), czyli Europejskie Forum Studentów, to europejska organizacja studencka, której celem – jak głosi na swojej stronie internetowej – jest „rozвивać otwarte i tolerancyjne społeczeństwa przez promowanie współpracy, komunikacji i integracji między młodymi ludźmi w Europie i poza jej granicami”. AEGEE zmierza do tego celu m.in. poprzez organizację konferencji, letnich uniwersytetów i wymian studenckich, a także realizację projektów wspierających poprawę edukacji wyższej w Europie czy budowanie społeczeństwa obywatelskiego i demokracji.

BUWiWM

📄 www.buwilm.edu.pl

Na stronie BUWiWM-u, czyli Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, znajdziecie przede wszystkim informacje na temat stypendiów zagranicznych, w których przyznawaniu uczestniczy Biuro. BUWiWM koordynuje wymianę międzynarodową pomiędzy Polską a innymi krajami w Europie i na świecie. Zajmuje się zarówno wysyłaniem Polaków na naukę za granicę, jak i obsługuje cudzoziemców pragnących kształcić się w naszym kraju.

ELSA

📄 www.elsa.org.pl

ELSA (*The European Law Student's Association*), czyli Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa, wspiera studentów i młodych adeptów prawa w poznawaniu innych systemów politycznych i kultur prawnych, umożliwiając im udział w praktykach studenckich, konkursach naukowych, a także seminariach i konferencjach, które organizuje. Poprzez stronę internetową stowarzyszenia można dostać się do wyszukiwarki praktyk prawniczych oraz bazy ofert pracy dostępnych dziedzinie prawa.

ENIC-NARIC

📄 www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/mobilnosc-akademicka-i-zawodowa/uznanie-wykształcenia

ENIC-NARIC Polska jest ośrodkiem informacji na temat uznawalności dokumentów o wykształceniu zarówno do celów akademickich, jak i zawodowych. Funkcjonuje on w ramach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Jego zadaniem jest:

- » opiniowanie zagranicznych dokumentów potwierdzających uzyskanie wyższego wykształcenia,
- » udzielanie informacji na temat procedur uznania zagranicznego wykształcenia w Polsce,
- » udzielanie informacji na temat możliwości uznania polskiego wykształcenia zagranicą,
- » udzielanie informacji na temat możliwości uznania kwalifikacji zawodowych.

Na stronie internetowej ośrodka znajdziecie reguły ubiegania się o uznanie dyplomów, a także informacje na temat europejskiej sieci informacji – ENIC-NARIC.

Erasmus

» www.erasmus.org.pl

Na stronie znajdują się wszelkie informacje na temat programu istotne z punktu widzenia uczelni, studentów, a także instytucji nieakademickich biorących udział w programie. Dla studentów szczegółowo wyjaśnione są zasady wyjazdów zagranicznych, dostępna jest baza ankiet wypełnianych przez studentów wracających z wymiany zawierająca bardzo cenne praktyczne wskazówki oraz indywidualną ocenę wyjazdu (tzw. Giełda Informacji Studentów Erasmusa – GISE), a także przedstawione są oferty zagranicznych instytucji oferujących przyjęcie studentów na praktyki.

Erasmus Student Network (ESN)

» www.esn.pl

Strona ESN-u opisuje działalność stowarzyszenia, w tym realizowane przez nie projekty. Zawiera też szereg cennych informacji związanych z wymianą w ramach programu Erasmus: wskazówki dla osób planujących wyjazd na stypendium, relacje stypendystów po powrocie z zagranicy itp. Na stronie znajduje się też zakładka przeznaczona dla osób z zagranicy zainteresowanych odbyciem studiów w Polsce.

Eurodesk Polska

» www.eurodesk.pl

Eurodesk to program, którego zadaniem jest zbieranie i upowszechnianie informacji na temat możliwości edukacyjnych i szkoleniowych dostępnych dla młodzieży w Europie. Strona sieci Eurodesk to przede wszystkim ogromna baza danych na temat studiów, praktyk, wolontariatu, stypendiów, pracy i organizacji wspierających edukację w Europie. Zawiera też wyszukiwarkę młodzieżowych projektów edukacyjnych. Nadrzędnym celem Eurodesku jest odpowiadanie na pytania, dlatego jeśli na portalu nie znaleźliście interesujących Was informacji, skorzystajcie z dostępnego na stronie formularza zapytania.

EURYDICE

📄 www.eurydice.org.pl

Ponieważ EURYDICE to sieć informacji o edukacji w Europie, na ich stronie internetowej znajdziecie przede wszystkim wersje elektroniczne publikacji dotyczących różnych aspektów edukacji w Europie, jak również wydawnictwa poświęcone polskiemu systemowi edukacji. Publikacje występują w języku polskim i/lub angielskim. Jeśli interesuje Was rozwój systemów edukacji, w tym szkolnictwa wyższego, to w raportach i analizach zamieszczonych na tej stronie znajdziecie najbardziej aktualne informacje.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE)

📄 www.frse.org.pl

Głównym celem Fundacji jest wspieranie działań na rzecz rozwoju edukacji w Polsce poprzez wdrażanie w naszym kraju programów edukacyjnych Unii Europejskiej i nie tylko. Na stronie internetowej Fundacji znajdziecie linki do stron wszystkich realizowanych przez nią programów, informacje na temat aktualnie organizowanych wydarzeń, a także wersje elektroniczne publikacji wydanych przez Fundację.

IFMSA

📄 www.ifmsa.pl

IFMSA (*International Federation of Medical Students' Associations*), czyli Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny, to organizacja zrzeszająca studentów medycyny i młodych lekarzy ze stu krajów świata. Na stronie znajdziecie wyczerpujące informacje na temat programów realizowanych przez IFMSA, w tym programów praktyk wakacyjnych i wymiany naukowej.

Państwowa Komisja Akredytacyjna

📄 www.pka.edu.pl

Na stronie można znaleźć wyniki procedur akredytacyjnych przeprowadzonych przez Komisję na poszczególnych kierunkach studiów w polskich szkołach wyższych (w tym szczegółowe raporty z wizytacji uczelni), listę wyróżnionych programów studiów realizowanych przez konkretne jednostki polskich uczelni, nazwy kierunków i ośrodków akademickich wyznaczonych do oceny przez Komisję, a także szereg dokumentów opisujących prace Komisji.

Serwis studentnews.pl

📄 studia.studentnews.pl

Portal studentnews.pl to skarbnica wiedzy dla polskich studentów – znajdziecie tu informacje na temat studiowania i uczelni w Polsce, studiów za granicą, nauki języków obcych, możliwości doskonalenia zawodowego i zdobycia ciekawej pracy, a także wskazówki dotyczące uczenia się jako takiego. Strona zawiera liczne bazy danych umożliwiające wyszukiwanie interesujących Was informacji w podziale na kategorie takie jak: STUDIA W EUROPIE, STUDIA DOKTORANCKIE, STUDIA PODYPLOMOWE, STYPENDIA, AKADEMICKI, KULTURA STUDENCKA, KOŁA NAUKOWE.

Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej

📄 www.psrp.org.pl

Portal Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, czyli ogólnokrajowego przedstawicielstwa wszystkich Samorządów Studenckich w Polsce, zawiera mnóstwo informacji przydatnych dla studentów zarówno praktycznych (o stypendiach zagranicznych, praktykach, możliwości uzyskania pomocy materialnej czy kredytach), jak i teoretycznych (o prawach studenta, systemie szkolnictwa wyższego oraz zmianach zachodzących w nim w wyniku Procesu Bolońskiego).

Program „Uczenie się przez całe życie” (Lifelong Learning Programme)

📄 www.llp.org.pl

Można tu znaleźć podstawowe informacje o całym programie „Uczenie się przez całe życie” oraz poszczególnych programach sektorowych: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig. Z tej strony można też przejść na strony wszystkich programów wchodzących w skład LLP, czyli np. Inicjatywy Europass czy programu eTwinning.

Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna

📄 www.uka.amu.edu.pl

Portal zawiera listę akredytowanych przez UKA kierunków studiów na konkretnych uczelniach, a także szereg informacji na temat programu wymiany krajowej MOST (patrz Rozdział III). To właśnie stąd można pobrać formularze niezbędne w procedurze kwalifikacyjnej, regulamin udziału w programie, a także dane kontaktowe do osób, które w poszczególnych uczelniach zajmują się jego koordynowaniem. Ponadto na stronie znajdziecie wiele informacji cennych z punktu widzenia studenta mobilnego.

Zespół Ekspertów Bolońskich

www.ekspercibolonscy.org.pl

Strona poświęcona Procesowi Bolońskiemu i działalności polskiego Zespołu Ekspertów Bolońskich, finansowanego ze źródeł Komisji Europejskiej. W skład Zespołu wchodzi wykładowcy, pracownicy i studenci z polskich szkół wyższych, powołani przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego do promowania założeń Procesu w środowisku akademickim. Rolą Ekspertów jest zarówno upowszechnianie wiedzy na temat zachodzących zmian, jak i doradztwo oraz pomoc uczelniom w ich wdrażaniu.

Strony w języku angielskim

AIESEC

📄 www.aiesec.org

AIESEC (*Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales*) to międzynarodowa organizacja wspierająca wymianę międzykulturową młodych ludzi, organizująca zagraniczne praktyki i wolontariat, konferencje i seminaria, a także prowadząca projekty edukacyjne. Na stronie AEISEC w strefie dla studentów można dowiedzieć się wszystkiego o tym, co AEISEC oferuje młodym ludziom pragnącym zdobyć międzynarodowe doświadczenie i międzynarodowe grono przyjaciół.

BEST

📄 www.best.eu.org

BEST (*Board of European Students of Technology*) to organizacja stwarzająca studentom i absolwentom europejskich uczelni technicznych możliwość internacjonalizacji swojej edukacji i kariery, a także budowania sieci międzynarodowych kontaktów. Na stronie BEST-u znajdziecie bazę danych uczelni technicznych prowadzących wymianę zagraniczną, informacje o możliwości uzyskania stypendiów, a także opisy projektów i wydarzeń (seminariów, kursów i konkursów edukacyjnych) realizowanych przez BEST. Ponadto serwis zawiera aktualne oferty pracy doskonalenia zawodowego w firmach współpracujących z organizacją, a także porady dotyczące poszukiwania pracy.

ESU

📄 www.esu-online.org

ESU (*European Students' Union*) zrzesza organizacje studenckie z różnych krajów Europy, a jego zadaniem jest promowanie edukacyjnych, społecznych, ekonomicznych i kulturowych interesów studentów na poziomie europejskim. ESU reprezentuje aktualnie ponad 11 milionów studentów przed ciałami takimi jak Unia Europejska, Rada Europy, UNESCO. Na stronie internetowej ESU znajdziecie istotne dla studentów informacje na temat Procesu Bolońskiego, publikacje poświęcone kształceniu zorientowanemu na studenta, a także opisy ciekawych projektów, w których organizacja bierze udział. Członkiem ESU jest Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

European Higher Education Area (Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego)

www.ehea.info

Na oficjalnej stronie EOSW gromadzone są wszelkie istotne informacje na temat Procesu Bolońskiego, np. opis jego celów, opis reform, które ze sobą niesie, a także narzędzi, które służą wdrażaniu tych reform. Znajdziecie tu informacje o tym, jakie są aktualne priorytety krajów budujących EOSW i jakie działania są przez nie prowadzone. Strona zawiera też kalendarz wydarzeń związanych z rozwojem EOSW (konferencje, spotkania grup roboczych) oraz zakładkę, z której można ściągnąć strategiczne dokumenty EOSW.

Autorami tej publikacji są członkowie polskiego Zespołu Ekspertów Bolońskich. Zespół Ekspertów Bolońskich to grupa przedstawicieli polskiego środowiska akademickiego, których rolą jest promowanie idei Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz założeń tzw. Procesu Bolońskiego w Polsce, a także pomoc uczelniom we wdrażaniu jego narzędzi. Proces Boloński to proces reformowania szkolnictwa wyższego, w który zaangażowało się większość krajów europejskich, w tym Polska. Dzięki wspólnie podjętym przez te państwa działaniom w 2010 r. oficjalnie ogłoszono utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, czyli obszaru, w którym zostały wypracowane zasady współpracy międzynarodowej pozwalające obywatelom poszczególnych krajów na korzystanie z możliwości szerokiego i otwartego dostępu do kształcenia.

Działalność Zespołu Ekspertów Bolońskich jest finansowana z budżetu programu edukacyjnego „Uczenie się przez całe życie”. Pracę Zespołu Ekspertów Bolońskich koordynuje Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, która pełni funkcję Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie”, odpowiedzialnej za realizację tego programu w Polsce.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu
„Uczenie się przez całe życie”
ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa
tel. 22 4631321, faks 22 4631021
www.frse.org.pl
www.erasmus.org.pl
www.ekspercibolonscy.org.pl

ISBN: 978-83-62634-33-0

